

16de Aarg.

1885.

29de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsdien.

15de April. — 7de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

udkommer med Art i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit.

Adresse: R. Thronsfen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Hegners Møbelmagazin

har et smukt Udvalg af alle Slags saavel elegante som simplere Møbler til Møblering af Stadsværelser, Dagligværelser og Soverværelser; elastiske Sengbunde, Lænestole, Gyngestole, Spiseborde med Indfudsplader, Centrumborde af nyeste Façon, Fosfilssten-Borde, Spejle og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velforhnt Møbelhandel. Gode Varer til rimelige Priser. Afslæg mig et Besøg, førend du kjøber andetsteds.

Mine Møbelrum er et Kvartal Nordvest fra Milwaukee & St. Paul R. R. Depot. Chs. Hegner.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

85 4 1 1 1 p

Real Estate for Sale.

I have for Sale Town property and improved Farms and can suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated in and around the City of Decorah, Winnesheik Co., Iowa. Prices low and terms to suit purchaser.

Apply to
(13 t. f.)

E. P. Johnson,
Office over Winnesheik County Bank, Decorah, Iowa.

F. J. O. Gremm.

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

1 1

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de April 1885.

} 7de Hefte.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,
Sogneprest til Fjeld.

(Fortsat fra No. 6.)

Betlehem.

Alle de sædvanlige Forberedelser vare trufne. Vi skulde denne Dag besøge Betlehem og de følgende Dage færdes blandt Jordandalens Beduiner; vi havde derfor dannet et lidet Reiseselskab med Dragoman, Proviant og Transportdyr. Med en væbnet Beduin paa en stolt arabisk Hest i Spidsen red vi om Morgenen den 3die Marts ud Damaskusporten, omkring Hinnoms Dal, over det onde Raads Bjerg og ind paa den holgefornige Hoislette, som strækker sig henimod Betlehem. Denne Slette, engang kaldet Hefaims Dal, maa have været som en Rose blandt Judæa Bjerge (Es. 17, 5); den ser endnu ret frugtbar ud med sine flade Agre og Enge. Filisterne leirede sig oftere her, og David slog dem. Til Beustre vises Stedet, hvor den gamle Simeon boede (Luc. 2, 25), samt den saakaldte „Magernes Brønd“, hvor Stjernen atter blev synlig for de

Vise fra Osten. Ved Enden af Sletten ligger det græske Kloster Mar Elyas. Her aabner sig en herlig Udsigt. Vi se paa en Gang Betlehem og Jerusalem. I den ene af disse Byer blev vor Frelser født, i den anden led han Korsfæts Død, og hist borte peger Djehjerget op mod hans evigt uforgjængelige Rige. Indenfor denne Kamme ligger dette Mennefeli, om hvilket hele Verdensudviklingen bevæger sig. Imod Ost begrændses vor Udsigt af det lange blaanende Fjelddrag hinsides Jordan og det døde Hav. Vi skal ogsaa mindes, at vi her befinde os paa Stedet, hvor den gribende Begivenhed foregik, der skildres i 1 Mos. 22, 4—8. Abraham opløstede sine Dine og saa Stedet langt borte, saa lod han Tjenerne blive tilbage, lagde Beden paa Isak sin Son, „tog Ilden og Kniven i sin Haand — og de gif Begge tilfammen“

Vi fortsatte vort Ridt mod Syd og

naa Kafels Grav. Her mindes vi atter, hvorledes Herren prøver sine Stridsmænd; thi Kafel døde paa dette Sted, idet hun fødte Benjamin efter haarde Smerter (1 Mos. 35, 16—20). Og hvormange Smerter har ikke trængt sig ind i Jakobs følelsesfulde Sjæl, hvormange Laarer har han ikke grædt her ved sin elskede Kafels Grav. Lige ved deler Veien sig til Betlehem og Hebron; vi fulgte Hebronveien sydvover indtil „Salomos Damme“, 3 Timers Ridt fra Jerusalem. Fra Salomos Damme, 3 i Tallet, som dels ere murede dels hugne i Klippen, fik Jerusalem i gamle Dage gjennem to Vandledninger en stor Del af sin Vandforsyning. Den nederste Dam er den skønneste og største. Det hele Anlægs storartede Bestaafenhed gjør det sandsynligt, at vi her har et Verk for os fra Judariget's Blomstringstid, ja muligens fra Salomos Dage, i saa Fald bære disse Damme sit Navn med Rette. Fra Dammene fulgte vi en slem Bei langs den ene, endnu i Virksomhed værende Vandledning til Betlehem.

Saa befandt vi os da i Davids gamle Stad, om hvilken Mikka havde spaaet: „O, du Betlehem Efrata! er du liden at være iblandt Juda Tusinder, af dig skal mig En udgaa til at være Herker i Israels, hans Udgang er fra forud fra Ewigheds Dage.“ Skønne Minder nyttede sig til denne Stad lige fra den elskelige Ruths Dage og indtil Frelserens Fødsel og Tilbedelse af de Bise, som ofrede Guld, Røgelse og Myrra. — Betlehem ligger omtrent en Mil sydenfor Jerusalem; ad den snarest Veien rider eller gaar man dette Stykke paa knapt 2 Timer.

Efter at have vederbøjet os i det latinste Kloster, bleve vi af en Munk vist omkring i den ærverdige gamle 5-skibede Mariakirke, der allerede i og for sig ved

sin høie Alder af 14—1500 Aar har Krav paa vor Interesse. Dog er det noget Andet, som end mere fængsler vore Tanker; nede i Krypten under Koret ligger Kristi Fødselskapel, Dag og Nat oplyst af 32 Lamper. Lige under Høialteret ligger Siedet, hvor Fødselen foregik, og til den ene Side Krybben, hvor Barnet blev lagt. Alt straalet nu i Guld og Marmor. Tallose Starer af fromme Pilegrime har her i Aarhundreders Lob høiet sine Knæ. Vort Folge var sammensat af Lutheranere, Reformerte og Katholiker, men vi faldt Alle ned paa vore Knæ i taus Tilbedelse; der blinkede ogsaa en Laare i et og andet Die. Sikkert er det, at Mennesker, som i Aar og Dag ikke boiede Knæ for sin Frelser, her har sunket ned under Indtrykkenes overvældende Magt. Der er ogsaa Meget, som taler for, at Traditionen har Ret, og at vi befinde os paa det virkelige Fødselssted. Krybben i Betlehem — Getsemane — Golgata er Kjærlighedens Rnesteder paa Jorden; herfra har den guddommelige Kjærlighed fastet sit Lys ind i Dødsstyggernes Land. Vi stige atter tilhøst. $\frac{1}{4}$ Times Ridt østfor Betlehem ligger en større, smuk Græslette mellem lave Høider. En Basse fører fra Byen ned til Sletten. Der skinnede engang Herrens Klarhed om de bævende Hyrder, og fra Engelen's Mund lød det Budskab, som senere har givet Gjenlyd til Jorderigs Ender og fyldt de Troendes Hjerter med Jubelsange. En stor Glæde — en Frelser født — et Barn svøbt — det er den store Gudsfrygtighedens Hemmelighed, som har forandret Verdens Skikkelse, idet den har aabnet nye Baner for Menneskelivets Kræfter, Tanker og Længsler, men ogsaa spaltet Menneskeverdenen i to modsatte Leire, Troens og Bantroens. Mig forekom det saare troestyrkende at van-

dre over disse Marker, imellem disse Fjelde, omgiben af disse dyrebare Miner. Biskop har Korset maattet vige for Halvmaanen, Landet ligger jo under Forbandelsen. og Mængdens glade Lovprisning er forstummet, men det forekom mig som Herrens Ord opfyldtes, for hvert Skridt jeg drog frem: „Om disse taug, da skalde Stenene raabe.“ (Luc. 19. 40).

Vi standsede nogle Diebliske midt paa Hyrdernes Mark, der hvor Traditionen siger, at Engelen og den jublende himmelske Hærskare aabenbaredes. Her ligger, venlig overskygget af en Gruppe Djætræer, den saakaldte Hyrdernes Grotte, hvor de fromme Mænd ifølge den gamle Overlevering holdt Nattevagt over deres Hjord. Vi saa tilbage op imod Betlehem, og underlige Tanker rørte sig i Sjælen. Her skalde ogsaa Boas Ager have ligget, hvor Ruth plukkede Ar. Derpaa drog vi videre mod Ost, over Bjerge og gennem Dale, og vi hastede frem; thi et Uveir hang truende over vore Hoveder. Mod Astenen naaede vi det vildt romantisk beliggende græsse Kloster Mar Saba.

Dette Kloster er høist eiendommeligt opført i Bedromdalens vilde Klipperovne; 200 Trappetrin føre fra Klosters nedreste til det øverste Parti. En russisk Munk førte os strax omkring fra Trappe til Trappe, fra Terrasse til Terrasse, og lod os bestue alle Klosters Herligheder. Blandt Andet saa vi bag et Jerngitter en Pyramide af Hjernesfaller, — det var alle de ved Klosters Plyndring af Perserne i Aaret 614 dræbte Martyrer.

Medens vi sad ved Astensbordet, brød Uveiret for Alvor løs. Det var kort men rædselsfuldt. Et Jordenflag bragte os Alle til at springe op. Lynene bragte Klostersjælens Kamper til at blegne, og Jordenen rullede med en bedøvende

Karm, saa de 2 Men tykke Mure rystede i sine Grundvolde. Trætte efter Dagens Anstrængelser gif vi til Hvile. Kl. 12 vaagnede jeg tilfældig. Klofterne ringede jagte, høitidelig ud i den mørke Nat, og Munkene samlede sig til Bøn.

Det døde Hav — Jordan — Jeriko. Beduinerne.

Tidlig om Morgenen brode vi op fra Mar Saba og efter kort Tids Forløb mødte vi omstreifende Beduiner. Den Beduin, som vi havde leiet til at ride foran os, tilhorte den her omstreifende Stamme, for hvem han skalde være det synlige Tegn paa, at vi havde forpligtet os til at betale den øverste Sjeik (Hoveding) den sædvanlige Tribut af 3—4 Kroner for hver Person for at saa reise i Fred. Da jeg havde faaet en af de bedste Heste, holdt jeg mig gjerne foran Reiseselskabet og red just Side om Side med Beduinen, da et eiendommeligt Stuepil lagde Beslag paa min hele Opmærksomhed. En rigt klædt Beduin kom farende i susende Galop, medens hans maleriske Klædedragt slagrede for Vinden. Bludselig drog han sin Krumfabel og spingede den mod min Sidesmands Hoved. Det saa ud, som det skalde falde i næste Dieblit; men idet Sabelen naaede Nakken, sank den med et ned — det Hele var blot en venstabelig Demonstration. Strax derefter kom vi ind paa en Slette, hvor Beduinerne havde sin Leir. Her sporede Beduinerne sine Heste og satte iveri med flyvende Fart, idet de opførte en vild glimrende Leg. Bludselig kastede min Hest sig ind i Legen, affted bar det som en affstuds Pil og i Svingninger til Høire og til Venstre. I dette Dieblit kom Reiseselskabet ridende ind paa Sletten, og ikke liden blev Forbauselsen ved at se

min Person midt oppe i dette sælsomme Skuespil. Men jeg priste mig lykkelig, at jeg i mit Hjemland havde lært at hænge fast paa Hesteryggen, og ikke mindst lykkelig var jeg, da Legen fik en god Ende.

Kl. 12 naaede vi det døde Hav. En Storm af Søndenvind laa over Havet, og Bølgerne bragede vældigt mod Stranden, som var bedækket med Skum. Bredderne oplivedes paa denne Tid af en fattig Plantevært; et Par Fugle saaes ogsaa at kredsede nær Stranden. De Fleste af os forsøgte at bade i Brændingerne og saa en Smag af det bedste Vand, og saa ilte vi videre over den orkenagtige Slette til Jordan.

Det døde Hav danner som bekendt den dybeste Indsænkning i Jordans Overflade; Solstraalerne virke hernede med en overordentlig Kraft og frembringe en uhyre Vandfordampning. De 6 Milioner Tønder Vand, som Jordan daglig kaster ud i Soen, fordampe igjen og lægge sig som et Skylor over Fjeldene saa at det er sjelden de Reisende saa se det døde Hav's vilde Omgivelsers i sine rene, skarpe Konturer. Engang har Soen været besejlet af Hartoier, men nu er der dødt og øde ved dens Bredder, og heller intet Levende findes i dens dybe Vand.

Soens Bredder høre til de varmeste Egne paa Jorden. Det er betegnende for det hellige Lands eiendommelige klimatiske Forhold, at der mangen en Vinterdag blæser milde Vinde ved Middelhavets Kyst, medens det sneer i Jerusalems og Betlehem, paa samme Tid, som den Reisende besværes af Varme ved det døde Hav. — Saa Strog af det hellige Land er saa fattige paa bibelske Minder som dette. Enestaende er dog hin frygtelige Katastrofe, da Sodoma og Gomorra med den frugtbare Siddims

Dal gik under, og derved den sydligste Del af det døde Hav dannede sig.

Saamange flere Minder knyttede sig til Jordans Flod. Jeg skal blot nævne de to epokegjørende Begivenheder i Gudsrigets Historie; den ene da Josva forte Israels Folk gjennem Jordan; det var Folkets Indvielse til at erobre det jordiske Kanaan. Den anden, da Menneksejennnen, den anden Josva, steg ned i Jordans Vand og modtog Indvielsen til at erobre det himmelske Kanaan for alle Folk

Jordan slynger sig i uafsladelige Bugtninger tæt indbegnet, ofte ganske skjult, af det frodige Krat paa Bredderne, hvorfra Træerne strække sine Grene udover Vandet. De mange fra Elveleiet løsevne og opløste Lerpartikler gjør Vandet ganske graat og ugjennemsigtigt. Vi leirede os mellem styggefulde Træer ved Pilgrimenes Badested. Strømmen var her stærk og Flodens Bredde omtrent 90 Fod. Senere paa Naret, naar Sneen i Libanons Bjerger minsker, bliver Jordan smalere og grundere. Vi badede os og anflog Vandets Varme til mindst 20°R. Det var ellers ikke uden Fare; thi vi vilde synke ned i den lerede Bund og maatte holde os fast i Træernes lange myke Grene. Uter paaklædte samlede vi os ved Flodens Bred om et vederføgende Maaltid. Træernes Løv beskyttede os venligt mod Solens brændende Straaler, Cigaretterne tændtes, og vi strakte vore stive Lemmer ud i det bløde Græs, medens Samtalen gik livligt i de forskjelligste Sprog.

Efter en Times Tid brode vi op for betimeligen at naa vort Nattevarter, det nylig anlagte russiske Herberge i Ny-Jeriko. Veien gik først over en guld solbrændt Slette, indtil vi nærmede os Jeriko, hvor en yppig, tropisk Plantevært udfolder sig. Herberget var af vor

Dragoman underrettet om vor Ankomst, og Alt stod færdigt til vor Modtagelse. Trætte og mødige, som vi var, gjorde det godt at komme til det hyggelige Herberge.

Næste Morgen brød vi op Kl. 7 og drog mod Nordvest; Veien var tæt omgivet af entornet Buskvedt, spina Kristi, hvoraf man antager, at Kristi Tornkrone var flettet. Efter en halv Time naaede vi Sultankilden, ogsaa kaldet Elisas Brønd, fordi dette Vand af Profeten blev gjort sødt (2 Kong. 2, 19—22). Lige ved ligge Grushobene af det gamle Testaments Jeriko, hvis Mure styrte sammen under Trompestød og Folkets Strig (Josv. 6, 20). Langs Foden af det mægtige og vilde Fjeld Rvarantana, hvortil Jesu Fristelse henlægges, drog vi derpaa sydsøer til de ubetydelige Resten af det nye Testaments Jeriko. Der har saaledes været 3 Jerikoer, alle i en indbyrdes Afstand af en halv Times Gang. Det er nær ved det sidstnævnte Jeriko, at Opstigningen til Jerusalem nu begynder. Her var det, at Jesus drog ind til Tolderen Zakæus, hvor han fortalte Bignelsen om de betroede Pengesummer. Herfra drog Herren op til Jerusalem forat lide. Vi maa ogsaa mindes den Blinde, som sad ved Veien og tiggede, og da han fik høre, at Jesus af Nazaret gik forbi, raabte han: „Jesus, du Davids Søn, forbarm dig over mig!“ (Luc. 18 og 19). Paa Veien til Jerusalem er der to svære Opstigninger, den første umiddelbart fra Jerikosletten, den anden paa Østfiden af Oljehjertet, strax før man naar Betania. Efter den første Opstigning fik vi en herlig Udsigt over Jordandalen og Gileads Bjerge ovenfor Jordan. Paa begge Sider langs Veien udbredte sig et farverigt Teppe af de skønneste Blomster og Grønt.

Halvveis til Jerusalem gjorde vi holdt, for at Dyrene kunde faa den fornødne Hvile, og vi selv styrkes ved et Maaltid Mad og Vin. Vi leirede os i en Hule lige ved det Sted, hvor Traditionen henlægger Fortællingen om den barmhjertige Samaritan og Herberget. Pludselig hørtes Hestetrampen, og foran Hulen viste sig en Beduin i pragtfuld Klædning og med majestætisk Holdning, fulgt af en liden Trop velbevæbnede Beduiner. Det var den oberste Sjeik i Jordandalen og hans Livgarde. De steg af Hestene og leirede sig foran Hulen. Det saa ikke hyggeligt ud, og vi begyndte at diskutere Udfaldet af denne vor Stilling, da Sjeiken kom ind og satte sig iblandt os. — Naar man nærmere betragter disse Orkenens utemmede Sonner, synes de vilde, stolte Træk at vige noget for et gemstligt, trohjertigt Udtryk. Deres Gæstfrihed er jo ogsaa berømt, og deres Ordholdenhed gjør Stam paa de kristne Folk. Underligt skulde det ogsaa være, om de ikke havde arvet noget af sin store Stamfaders (Abrahams) gode Egenheder. Forøvrigt hører det med til dette Lands Forhandelse, at Ismaels Sonner har trængt sig ind i Jakobs Sønners Arv og føre sit vilde Nomadeliv der, hvor engang Abrahams Børn efter Forjættelsen boede trygt omhegnet af Herrens Belsignelse.

Vor Dragoman betalte Sjeiken de bestemte 3—4 Kroner pr. Hoved; en af Selskabet forærede ham ogsaa en smuk norsk Tollekniv. Gjerne vilde han have mere, men lod sig nøie hermed og indskrev sit Navn i vore Dagbøger. Af reisende Fyrster har han endog faaet et Par Medaljer (formentlig fordi han ikke slog dem ihjel), og disse bærer han stedse paa Brystet. Til Beduinernes Ros skal det siges, at vor Tids Fyrster kan reise

tryggere blandt dem end blandt de saakaldte Kristne. — Sjeiken spingede sig i Sadelen, og hans lille Trop forsvandt. Vi fortsatte Veien, medens vor Beduin, som fulgte os den hele Reise, nynnede paa sine ensformige og sørgelige beduinste Molmelodier. Dur synes at være ukjendt blandt dette Folkesæd.

Der hvor Opstigningen til Oliebjerget begynder, ligger den eneste Brønd paa Veien fra Jeriko. Man kalder den Apostelskilden, fordi man med god Grund tror, at Apostlerne under sine Vandringer hvoile her og drak af Kilden. Her pustede vi nogle Diebliske og steg saa opad Oliebjergets bratte Side til Betania. Efter at have døvet her en Stund fortsatte vi vor Vej tilbage til Jerusalem, hvor vi drog ind gjennem Stefansporten.

Et Afskedsbesøg til Betania.

Det Kammer, jeg behøvede under mit Ophold i Jerusalem, var opmuret paa det preussiske Hospitiiums flade Tag. Naar jeg om Morgenen forlod mit Kammer og gik ud paa Taget, mødte mit Øie Oliebjerget, som hævede sig i Øst over et Virvar af Byens Tage. Hver Morgen paany blev mit Hjerter sat i Bevægelse ved dette Skue. De Fleste, som har reist i det hellige Land med aabent Syn og Sind for de hellige Minder, vide af Erfaring, hvor villigt Knæerne bøie sig her i Tilbedelse og Tak, og er man dertil af Naturen et Følelsesmenneske, da vil mere end en Taare blive ofret den hellige Jordbund. Saaledes var da ialfald min Erfaring. Rige Tanter strømmede fra Oliebjerget gjennem den lyse Morgen ind i Sjælen som en andagtsfuld, hellig Beven, der ikke kunde finde noget tilsvarende Udtryk

i Ord; saa sank jeg ned paa Knæ, og en Taare listede sig stille bort.

Det var den sidste Dag af mit Ophold i Jerusalem. Den straalende, sollyse Morgen ligesom bølgede om Oliebjerget derborte, og Solstraalerne spillede muntert over Bjergets Top, over Hustagene og — lige ind i mit Hjerter. Det var sidste Gang, jeg kunde hengive mig til disse Indtryk, saa skulde jeg afsted — langt bort til det kolde Norden. Det gjaldt da at tage de varme, friske Indtryk med. Saa kom jeg til at tænke paa den lille By, som skjulte sig bag Oliebjergets brede Kng, det delige, fredelige Betania, hvor Frelseren fandt et Tilflugtssted i den sidste Smertens Uge, men hvorfra han hver Morgen brød op med den opgaende Sol for i den store, brusende Stad at fuldføre sin Gjerning. Min Længsel vaagnede efter endnu engang at se Betania og styrke Indtrykkene fra dette hellige Sted. Tiden var knap, Tanke og Handling maatte gaa Haand i Haand. Hurtig ilte jeg da den vel kjendte Vej, gjennem via dolorosa, ud Stefansporten, over Kedron til Getsemane. Herfra kunde jeg ved meget rask Gang ad den sædvanlige Vej rundt Oliebjerget have naaet Betania paa en halv Time. For at gjøre mig bedre kjendt besluttede jeg at gaa over Bjerget og ad ukjendte Stier ved Hjælp af Kartet søge at finde Betania. Jeg slog da ind paa den nordligste af de Stier, som føre opad Bjergets Side. Mod Formodning førte ogsaa denne Sti nær forbi Bjergets Top, saa at jeg endnu en Gang uden synderlig at forlænge Veien kunde faa nyde den uforglemmelige Udsigt. I Øst se vi Jordandalens dybe Indsænkning og Fjelddraget hinsides Jordan. Dybt nede mellem Fjeldene glindses det døde Hav's blanke

Vandspeil i Sollyset. Dette Vandspeil synes saa ubegribelig nær i den gennemsigtige Luft — et fuldstændigt Sandsebedrag, som rimeligvis har bidraget Sit til den mærkelige Omstændighed, at det døde Havs Beliggenhed under (end sige saa dybt under) Havets Flade synes ikke at være anet for i 1837, efter hvilken Tid de videnskabelige Expeditioner toge sin Begyndelse. Mod Nord og Syd stue vi hen over golde Fjeldstrækninger med enkelte Græsletter i Fordybningerne mellem Kridtformationens graa Kalkbjerge; vilde Klippefloster, hvor Kedron og andre nu udtørrede Elve har brusset frem, gennemfure Fjeldmaserne. Men alt dette skal trods de enkelte interessante Punkter, som rage frem af Fjeldkanten, ikke nu opholde os, og vi vende os mod Vest. Jerusalem ligger udbredt for os med sine Kupler og Taarne paa den anden Side af Kedrons Dal, og helt borte over Byens Taarne og Tage og over Zions Bjerg se vi Høidedraget paa den anden Side af Hinnoms Dal. Der slynger sig Beien til Betlehem. Vi kan følge Beiens Løb indtil Klosteret Mar Elias, $\frac{3}{4}$ Times Ridt. Hvor smuk og malerisk tager ikke Jerusalem sig ud, seet fra dette Sted! Men hvor ganske anderledes naar man kommer ind i de trange smudsige Gader, hvor Husene efter Orientens Skik vende sine Vinduer ind mod Gaardsrummene, til Gaden derimod kun de nøgne hvidkalkede Vægge.

Tiden tillod mig ikke længe at dvæle paa Oljebjergets Top denne sidste Gang; jeg ilte videre. Det heldede nu nedover mod Ost, men ikke saa brat som mod Kedronsdalen. Naturen udbredte sin dybe Ensomhed rundt om; intet Menneske eller menneskelig Bolig var at se, saa langt Diet kunde naa. Jeg maatte tænke paa ham, som her etsteds i Nærheden hævdede sig op fra Apostlernes

stirrende Stare og gif ind til sin Herlighed. (Luc. 24, 50).

Da jeg nogen Tid havde vandret nedover den knudrede Sti uden at finde noget Spor til Betanias Nærhed, gif det op for mig, at Kartet havde spillet mig et Puds, og at jeg maatte være paa Afveie. Jeg lod Kartet forsvinde i Lommen og tænkte paa at gaa lige imod Solen. Jeg maatte da nødvendigvis komme til at støde paa Beien fra Jeriko, og saa kunde jeg følge denne tilbage til Betania. Som jeg overveiede dette, steg pludselig en Skikkelse frem bag en Hoi i nogen Afstand; det var en Beduin i sin maleriske Dragt og bevæbnet fra Top til Taa. Han nærmede sig, men dette Møde huede mig ikke paa det ensomme Sted, og jeg begyndte strax at vige af fra Beien i en ikke altsor paafaldende Vinkel. Da jeg nu saa, at Beduinen rolig fulgte Stien uden at foretage nogen lignende Kontrabevægelse, blev jeg beroliget og fortsatte glad min Kurs.

Jeg naaede omsider ganske rigtig Jerikoveien, 7—8 Minuters Gang øst for Betania, just der, hvor den sænker sig brat ned i Dybet til den saakaldte Apostelskilde ved Oljebjergets Fod. Herfra kan man med Diet længe følge Jerikoveien, som slynger sig henad Bunden af den dybe Dal. Med hvilken længselsfuld Forventning har man ikke her seet ud efter den fjære Mester, da Lazarus var syg, herfra kunde man se ham nærme sig, da han kom for at opvække sin Ven. „Da Martha nu hørte, at Jesus kom, gif hun ham imøde“ (Joh. 11, 20). Et lidet Stykke herfra, hvor Udfigten til Betania aabner sig, ligger en Sten, som Pilegrimene pleie at kysse, Traditionen siger, at den betegner Mødestedet mellem Martha og Herren. Sandsynligheden er ogsaa stor for Rigtheden heraf. Saa har da disse Bat-

fer og Høie lyttet til, da han talte det kongelige Ord i Joh. 11, 23—26, og da Martha svarede ham med den troesfræftige Betsjendelse i Joh. 11, 27. Det tryktes mig, som Hjeldene endnu gav Gjenlyd af de herlige Ord og bragte Hjertets Strengte til at bæve. — Jeg nærmede mig nu den lille beskedne By; det var ligesom den hellige Jordbund, som her ligger i sin friske Oprindelighed, glødede under mine Fødder, og der gik en Vølgegang af Følelser gennem mit Bryst.

Betania laa foran mig i en liden Dalsænkning, venlig omgivet af Vaarens faste Grønt, af Oliventræer, af Figen- Mandel- og Johannesbrødræer, fredelig affondret fra den store Stads Liv og Tummel. Ingen Lyd eller Mislyd fra Hovedstadens brusende, larmende Gader kunde naa hid. Her boede den elskelige Familie, som havde Kjærlighed nok til at yde den elskede Mester et Hjem og sikkert Tilflugtssted, hvor han kunde hvile sit trætte Hoved, medens Fienderne optænkte sine Mordplaner. Saa sandt's der dog et Sted paa Jorden, hvor Frelseren under sin vældige Kamp for vor Skjld kunde staa tætt omhegnet af trofaste, elskende Menneſtehjertter, og det var her — her i det deilige Betania.

Araberne kjendte ikke Navnet „Betania“, de kaldte Byen: el-Azariye (afledet af Lazarus). De aandelige Nydelser i dette Land maa i Regelen have en bitter Tilføetning. Hvad jeg her skal fortælle, er et opløsende Exempel derpaa. Rige ved Byen kom to opløbne Gutter og tilbød med ustandselig Bektalenhed at vise Veien til Lazarus's Hus, eller Marthas og Marias Hus, til Simon den Spedalskes Hus eller til Lazarus's Grav. Da jeg tidligere havde beseet disse mere end tvivlsomme Steder (man har neppe

endnu i Betania kunnet paavise nogen Levning, som er at føre tilbage til Romertiden), saa hastede jeg nu kun tilbage til Jerusalem. Saa let vilde dog ikke Gutterne lade mig slippe, men de fulgte efter mig med uophørlig Krav paa Bakſjis (Gave). Jeg besluttede denne Gang ikke at ændse dem, da en Bakſjis meget ofte kun gjør dem endnu mere paatrængende og begjærlige; en Europæer ansees nemlig altid for en Krosus. I fornødent Fald vilde jeg nu se, hvorlangt de saa ubefoiet kunde ville drive sin Paatrængenhed. Fulgt af Gutterne gik jeg altsaa videre og nu den sædvanlige Veie omkring Oljehjerget. Efter nogle Minuters Gang opover faar man det første Blikt af Zion, som dog forsvinder igjen, idet Veien atter fører ned og svinger sig ind i en Jndsænkning af Oljehjerget. Jnderst i denne Slynning vises Stedet for det forbandede Figentæ (Math. 21, 19); sandsynlig er det, at ogsaa Betsjage har ligget her (Math. 21, 1). Paa den anden Side af denne Jndsænkning gaar Veien atter opad og svinger sig langs Oljehjergets Side ind i Skaret mellem dette Bjerg og Forargelsens Bjerg. Her kommer Zion og en Del af Jerusalem's Mure igjen tilsynne. I gamle Dage, da Murene omsluttede hele Zions Bjerg, maa Jerusalem fra dette Standpunkt have seet overvældende mægtig og storartet ud som Staden paa Bjergene. „Jeg opløfter mine Dine til Bjergene“ (Psalm 121, 1) klang det inde i min Sjæl, — „Bakſjis, Bakſjis!“ Lød det paa begge Sider. Vi var komne over Halvveien til Getsemane, og jeg syntes, det begyndte at gaa forvidt. Det blev mig umulig at overgive mig til de hellige Tanker, den bløde Stemning veg mere og mere, og jeg besluttede at gjøre en

Ende paa denne seige Paatrængenhed. Jeg vendte mig da til Gutterne med det sædvanlige „ma fisch“ (her er ikke noget) — men det vilde ikke hjælpe. Jeg raabte da endelig „imschi“ (paf dig), løstede Stoffen og sprang ind paa dem; nu slygtede de i Hui og Hast hjemover til Betania. Saa gif jeg min Bei alene, men jeg var ikke mere glad. Det gif med et op for mig, hvor lidet min Handlemaade lignede den store Mesters, han, som var sagtmobdig og hdmng af Hjertet. Og hvor skulde Dpfordringen til at ligne ham være større end just her, hvor jeg bogstavelig vandrede i min Frelfers Fodspor? Da svingede Beien ind i Kedron-dalen, — saa var det maaste netop her,

at Jesus græd; idet han kom nær til og saa Staden.

Beien heldede nu nedover til Getsemane Have, jeg hastede frem og naaede Getsemane, — der gif jeg ind og græd. Der var ensomt og stille, og dyre Minde-der strøede Blomster for mine Fodder, Blomster, som duftede med Kjerlighedens Duft, og Guds Kjerlighed sankede sig varmende ned i mit Sind og hvisskede Taarerne bort. Saa hvilete jeg en Stund i de gamle Njetræers Stygge; men ogsaa med dette kjere Sted maatte jeg tage et sidste „Farvel“, og Solen stod allerede høit paa Himmelen og sendte sine Straaler brændende ned i Jerusalems Gader, da jeg vandrede ind gennem via dolorosa.

(Fortætttes).

Afshyl for løsladte kvindelige Straffanger.

(Af Cand. jur. Harald Smedal).

I.

For et Par Aar siden sluttede nogle Mænd i Christiania sig sammen til paa kristelig Grund at oprette et Afshyl for løsladte kvindelige Straffanger. Ved frivillige Bidrag indkjøbte man et lidet Hus paa Hegdehaugen, hvori man kunde optage indtil 6 Piger. Disse seger man under alvorlig og forstandig Behandling at give Sands for et ordentligt og arbejdsomt Liv, at oplære i det, som forlanges af en dygtig Tjenestepige og senere at skaffe Tjeneste. Desværre har man ikke hidtil kunnet beholde hver Pige i Afshlet mere end gennemsnitlig omtrent $\frac{1}{2}$ Aar, men det er dog glædeligt at berette, at de Fleste af de Piger, som hidtil er udgaaede i Tjenester, har skicket sig vel.

Afshlet synes imidlertid at arbejde under mindre heldige økonomiske Forhold. Man er ogsaa herved forhindret fra at

beholde Pigerne længere for at give dem et sikrere Grundlag, og fra at optage flere end 6, hvortil der dog i en By som Christiania burde være stærk Trang, især efterat Tugthuset her er blevet Landets eneste Straf arbejdsanstalt for Kvinder.

Afshlet synes ogsaa at være lidet kjendt og Betydningen af dets Opgave for det hele Land lidet indgaaet i den almindelige Bevidsthed. Og dog er der saa Velgjørenhedsinstitutioner, som mere fortjener Tilslutning og Understøttelse. Alle kjender jo den sørgelige Stilling, som den løsladte Straffange gaar imøde, naar han forlader Fængselet. Straffen har trængt sig ind mellem ham og Samfundet og ligesom løsrevet ham fra dette. Om han har den bedste Villie til for Eftertiden at søge sit Livsophold paa en ærlig og ordentlig Maade — hans Forstyringer bliver dog næsten allevegne optagne med Mistro eller Foragt; hvem

vil have med en dimitteret Straffange at gjøre? Man kan gjøre Meget, der for Moralens Domstol maa bedømmes langt strengere end manges Forbrydelse, og dog bevare en vis relativ Ansæelse; blot at man ei træffes af Lovens Arm, thi da er det forbi; Straffen er et Brændemærke, som ei kan udslættes. Kvinderne rammer dette Samfundsbånd tungest; her, som overalt, moder os den almindelige Fordom, at det er vanskeligere for en falden Kvinde at rejse sig end for en falden Mand.

Og hvad bliver Følgen? Jo, den løsladte Fange vil i de fleste Tilfælde ikke selv have Kraft til at holde sig oppe, naar Samfundet og Forholdene gjør Alt for at trykke ham ned. Ofte øiner han ingen anden Udvei til Livsophold end en Forbrydelse, og er han først falden igjen, gaar det saameget lettere næste Gang. Den regelmæssige Udgang er da gjerne, at han falder fra Forbrydelse til Forbrydelse og tilslut kan indregistreres i den faste Stof, der stadig gaar ud og ind af vore Fængsler, befolker og forgifter dem, og hvis livsvarige Forsørgelse Staten saaledes endelig maa overtage.

Værst stillet er den unge kvindelige Straffange. Lad os engang forestille os en saadan ung Piges Livshistorie, som den i Almindelighed er!

Mange har aldrig kjendt et Hjem eller Forældre; opvoiede mellem Fremmede har de maattet gaa for Lud og koldt Vand og stjælte sig selv. Andre har havt et Hjem, men et Hjem under sørgelige Forhold, med en Fader, som drak, med en svag og nedboiet Moder, med Nød og Armod tilhuse. Hjemme var ingen Kjærlighed eller Hygge; og saa har de søgt Selvtab udenfor Døre, manges Gang slet Selvtab; Ungen har passet dem eller søgt at modarbejde Følgerne deraf. Hos andre Born har en urelsær-

dig og brutal Behandling udoilet et trodsigt Sind og en Bane til at undgaa Straf ved at sige Usandhed. Atter Andre har i sit Hjem ligefrem været tilskyndede til Løgn, Bedrageri eller Tyveri.

Og fra saadanne Hjem skal de unge Piger i 14—15 Aars Alder — altsaa endnu kun Born — gaa ud og tilbyde Fremmede sin Tjeneste! Lidet eller Intet har de lært, Orden og Menslighed er dem ofte ubekjendt. Er det da at undres over, at Tjenestetiden ofte bliver af kort Varighed, og at det bliver vanskeligere og vanskeligere efter de korte Tjenester at finde nye, og at saadanne unge Piger, naar de staar uden Tjeneste og uden Støtte ofte falder i Fordærvelse? Mogle begaa et Tyveri, Andre gaar gennem Vagtsagtyhedens forskellige Grader over i Forbrydelsen.

Og naar de saa efter endt Straffetid kommer ud af Fængslet, saa er deres Stilling om muligt endnu værre. Tilfinde Snarer lurar paa dem, og hvis man ei rækker dem en hjælpende Haand, vil de næsten med Naturnødvendighed falde tilbage.

Men vi har jo Fængselselskaber, vil man maasse sige, som tilmed har Tilbud af Statskassen. Ganste vist! Fængselselskaberne kan her træde til og give Pigen Penge, saa at hun ei de første Dage staar paa bar Vasse, indtil hun kan finde et Udkomme. Fremdeles kan de gjøre sit Bedste for at skaffe hende en Tjeneste. Det er forresten lettere sagt end gjort. Hvilken Familie tager gjerne en Pige fra Lugtuset i sit Hus? Og om de gjør det, saa ved enhver Husmoder, hvilken Omhu, Alvor og Kjærlighed og hvilken Tid der skal til for at oplære unge Piger, der kommer fra et ordentligt, men fattigt Hjem; hvor ganske anderledes vanskeligt vil det da

ikke være at gjøre Noget ud af unge Piger, der kommer fra et daarligt Hjem, og som ofte derfra og fra sit senere Liv medbringer Letfædighed, Dovenstab, Usandsfærdighed og andre flette Tilboieligheder? I de fleste Tilfælde bliver derfor vel ogsaa her Tjenestetiden kort, og saa har vi den samme Ulykke igjen.

Fængselsfæstaberne har hos os som andetskeds visseelig virket til stor Velsigelse. Men vi staar her ligeoverfor en Opgave, som ligger udenfor disse Selskabers Come og Niemed. Sagen er, at det egentlig ikke er Penge, disse unge Kvinder trænger til, ei heller blot en foreløbig Hjælp og Haandskræfning. Hvad de trænger til, er den Opdragelse, som de i sine Barneaar ei har faaet. De trænger for det Første til at staa under en alvorlig og stærk Tugt og at vænnes til Sandhedskjærlighed, Rydighed, Orden og Arbeidsomhed. Dernæst trænger de til at lære noget ordentligt; det er den anden Betingelse for, at de i Fremtiden kan forsyge sig selv paa en hæderlig Maade.

Det er denne Opgave, som det ovennævnte Asyl i Christiania forsøger at realisere. Dette Asyl er ikke det Første i sit Slags; allerede længe har man haft lignende i England, Holland og Tydskland, og i de senere Aar har man ogsaa faaet to i Stockholm og et i Kjøbenhavn. Som Maal har man sat sig at uddanne Pigerne til paalidelige ordentlige og dygtige Tjenestepiger, idet man gaar ud fra, at det faste Tjenesteforhold i et godt borgerligt Hus yder saadanne unge Kvinder den sikreste moraliske Støtte.

„Sin fulde Betydning kan disse Asyl-ler først faa, naar de omfattes af Publikum med Interesse og Tillid, og gode Familier tager de udgaende Piger i sin Tjeneste og arbejder videre i Asylslets Gjærning.“

Mange Indvendinger har været gjorte mod disse Asyl-er. Det har været sagt: man har jo ingen Magt til at tvinge de unge Piger ind i Asyl-er og holde dem under en Disciplin og Træng, som sikkerlig vil være de Flestes Natur imod. Det er sandt, og Indtrædelsen i Asyl-er er altid ganske frivillig. Men det er saa langt fra, at man har havt Mangel paa Piger, som godvillig vil ind i Asyl-er, at man endog ofte med Sorg — af Mangel paa Plads og Midler — har maattet afvise Piger, som trængte om at blive optagne. Og naagtet de blev holdte under streng og alvorlig Tugt, og naagtet Dørene staar aabne, og enhver kan gaa, naar hun ei længere ønsker at være der, saa har dog de fleste Piger hængt ved Asyl-erne med en Kjærlighed, som rent er rørende. Og dette Faktum er i Grunden det bedste Bevis mod den vigtigste Indvending, man har gjort, nemlig den, at disse Anstalter Intet kan udrette, fordi slette Piger ikke kan reddes. Thi naar de hænges med saa inderlig Kjærlighed fast ved Asyl-er og dets Foresatte, saa kan dette kun være i Erkjendelse af, at disse vil og arbejder for deres Vel; og denne Erkjendelse vil for disse unge Piger, som saa ofte aldrig har fost et Hjemms Omhu og Kjærlighed, mægtig bidrage til Selvertjendelse og til at hæve dem moralisk, den vil give dem ny Kraft, nyt Mod og nyt Haab og for de Flestes Vedkommende staa en Bro tilbage til Livet, som længe vil bære.

Den bedste Maade at møde disse og andre Indvendinger paa, er at tage for sig et saadant Asyl og lægge dets Virksomhed og Resultater frem. Hvis man derfor ei allerede er træt af at følge mig, vil jeg i det følgende forsøge at give en Beskrivelse af „L i n d e v a n g s h j e m m e t“ i Kjøbenhavn, efter hvis Forbilde vort Christiania-Asyl nærmest er

indrettet, og af hvis fortrinlige Ansberejninger jeg ogsaa har tilladt mig at laane flere af de i det foregaaende frem satte Betragtninger. Jeg har tænkt mig, at det kunde være til Gavn for denne vigtige Sag i vort Land, og at det specielt hos En eller Anden kunde vække Interesse for Christiania-Ashlet, der saa haardt tiltrænger Stotte og Opmuntring.

II.

Tanken til Linderangshjemmet udgik oprindelig fra en ædel og menneskefærlig Kvinde i Kjøbenhavn, Stiftsdame Froken Regitze Barner. I Kjøbenhavn havde allerede i mange Aar eksisteret et saakaldet „Opdragelseshus“, hvor Fængselsfællet hvede Kvinder, som udgik fra Byens Strafanstalter, et midlertidigt Tilhold. Som et foreløbigt Ashl virkede ogsaa Optagelseshuset til stor Velsignelse. Imidlertid havde Froken Barner i sin mangeaarige Stilling som Direktrice ved Fængselsfællet ofte Leilighed til at se, hvorledes det næsten altid gik galt med de ganske unge Piger, som ikke blot var straffede, men ogsaa udygtige til Arbejde, naar de umiddelbart fra Fængslet eller Optagelseshuset blev satte i Tjeneste, da Familien saagodt som aldrig havde Betingelserne for at opdrage saadanne vanskelige og sædelig ubefæstede Naturer. Froken Barner kom herigennem paa den Tanke at oprette et Ashl, der skulde tilveiebringe et Supplement til Optagelseshuset ved at hvede dertil stiftede unge Kvinder Hjem og Uddannelse i længere Tid.

I Begyndelsen stod hun temmelig alene med sine Anskuelser om denne Sag; men hun lod sig ikke forkynte. Hun reiste til Holland for at raadsføre sig med Folk, som havde praktisk Erfaring om Sagen. Her besøgte hun

de Heldringiske Anstalter, og fik sin Overbevisning bekræftet ved at tale med de forskellige Mennesker, som havde styret dernede i en hel Aarrække — den Overbevisning, at saadanne unge Kvinder helst maa opdrages i Huse, der er særlig indrettede for dem.

Da hun saa kom tilbage, lykkedes det hende at finde Gehør og at vinde for Tanken en nu afdød Menneskeven, Statsraad Stoltenberg, der i 1876 tilbød Kjøbenhavns Fængselsfællet en Gave paa 12.000 Kroner til det angivne Niemedes Fremme. Fængselsfællets Bestyrelse som saadan saa sig imidlertid ikke istand til at modtage Gaven paa de gjorte Betingelser, og Stoltenberg gjen tog da sit Tilbud til en Kommittee, som dannede sig for at sætte Sagen i Verk uden direkte Forbindelse med Fængselsfællet, men dog i venlig Tilslutning til dette. Denne Kommittee udstedte i Januar 1877 et Dpraab om at hvede Bidrag til det paatænkte Ashl. Og denne Opfordring fandt saa stor Gjengklang omkring hele Landet, hos høie og lave, at der indfom som Gave den betydelige Sum af Kr. 31,018.11, foruden at der blev tegnet Aarsbidrag til Beløb Kr. 2,425.50. Sagen var nu sikret, og efter Indkjøb af en Byggegrund i Lindervangen paa Fredriksberg blev Grundstenen lagt i Mai 1877, og allerede den 30te December s. A. kunde man fejre „Linderangshjemmets“ Indvielse.

Jungen maa tro, at Linderangshjemmet ser ud som et Fængsel. Kommer man en Sommerdag, finder man et net lidet to etages Hus, omgivet af Træer, Blomster og Grønsøer. Der er ingen Luxus, men det gjor et hjemligt og venligt Indtryk. Og som det Ydre, saa det Indre. I første Etage har vi foruden Direktionens Kontor og Forstanderindens Leilighed to store Dagligvæ-

relser, der ogsaa benyttes til Ey- og Strængestuer og bag dem Epifestuer. I anden Etage samt i Loftetagen er indrettet Sovestovrelser. Pigerne's Sovestovrelser — de har hver sit — er smaa, nette Rum med Seng, Stol, Bord, Servant og hvid Gardin for Vinduet. Der er 20 i Tallet; desuden er der 2, som er lidt komfortable indrettede og bestemte til Gæsteværelser for saadanne Piger, som efterat være udgaaede fra Hjemmet og have opført sig vel, siden kommer paa Besøg. I Kjælderetagen findes et stort smukt Kjøkken, og paa Gaardspladsen et prægtigt Torrehus for Vaff samt Staldrum for Hest og Vogn, der er nødvendige for at hente og bringe Vaff omkring i Byen.

Ashlets hele Virksomhed hviler paa Kjærlighedens og Barmhertighedens Grundtanke. Det er langt fra Meningen, at det skal være noget Fængsel eller blot en Fortsættelse af Fængslet i en mildere Form. Det skal være et Ashl, et Fristed for Ulykkelige. Derfor er Indgangen suldt frivillig. Ingen optages uden hendes eget Onske, og uden at hun er gjort bekendt med de Pligter, som Indtrædelsen bringer med sig. Men det er et stort Hus, et saadant Ashl, og Familienmedlemmerne er mange og varstfelige; skal man udrette, hvad der tilsigtes, maa der herse streng Orden og alvorlig Disciplin. Saalænge derfor Pigen ønsker at forblive i Ashlet, maa hun vise sine Foresatte ubetinget Lydighed og gøre, hvad der paaligger hende.

Der er for Ashlet fastsat følgende Husorden: Kl. 5½ Morgens om Sommeren og Kl. 6 om Vinteren staar Pigerne op. Efterat den nødvendige Rengjøring er endt, samles man Kl. 7 ved Kaffebordet, hvor der holdes en kort Andagt og synges en Psalm. Derpaa gaar Enhver til sit Arbejde. Fra Kl.

1—2 er der Fritid, hvori spises til Middag. Fra Kl. 2—7 arbejdes paany; derpaa spises Aftensmad, og siden kan Pigerne reparere sit Tøi eller beskæftige sig med andet Haandarbejde. Kl. 9½ holdes Andagt, og Kl. 10 skal Alle være i Seng, og derefter tillades det Ingen at forlade sit Værelse.

Overtredelse af Ashlets Regler eller Modvillighed straffes med Indstrækning i den Fritid, der er tilstaaet, eller endog med Udvisning. For Tilfælde af aabenbar Opstæthed og Trods har man i Kjælderens en mørk Arrest, der dog kun yderst sjelden er benyttet. Viser en Pige fortsat Ulyst til at blive i Ashlet, holder man ikke paa hende, men lader hende gaa, for at hun ei til Unytte skal optage Pladsen for Andre. Ellers er 2 Aar regelmæssig det Tidrum, hvori Pigerne forpligter sig til at blive i Ashlet, da man paa kortere Tid ikke finder at kunne lære dem noget Ordentligt.

De fleste Piger er i Alder mellem 15 og 21 Aar. For hver Pige maa erlægges en Betaling af 60 Kr. aarlig, der, naar hendes Forældre ikke kan eller vil bstride den, i Almindelighed udredes af vedkommende Fængselsfæststabs eller Kommune. Desuden skal hver Pige medbringe et vist lidet Udstyr af Klæder, dog at Bestyrelsen efter Omstændighederne kan gøre Undtagelse baade fra Regler om Betaling og om Udstyr.

„Vindevangshjemmets Formaal er efter Statutterne at optage saadanne unge Kvinder, der efter endt Straffetid udgaa fra Fængslet paa Christianshavn eller fra Landets forskellige Arresthuse, og om hvis Uddannelse til dygtige Tjenestepiger der næres grundet Haab. Det skal saavidt muligt indrettes som et stort Hus, hvori Pigerne oves og oplæres i Alt, hvad der fordres

af en Tjenestepige. Forsaa vidt gjøres fornødent, vil de ogsaa faa Undervisning i Haandarbejde, Læsning, Skrivning og Regning."

Hvad nu først Arbejdet angaar, faa bestaar dette i Kængjoring, Vask, Strygning og Madlavning. Vasken er Hovedbestjæftigelsen, og i Regelen er hver Pige 3 Dage af Ugen i Vaskeskjælderens og 3 Dage i Strygestuen. Ved Siden heraf er en af Pigerne efter Tur Stuepige og en Koffepige. For de Pigers Vedkommende, som snart skal forlade Afslet, lægger man mere Vægt paa Stuepige- og Koffepigegjæringen. Vasken bringer Afslet en god Indtægt, men man har i den senere Tid maattet indstrænke den noget af Frygt for at overanstrengte Pigerne. Fra disse kommer dog aldrig Klage over for meget Arbejde; de glæder sig som Børn over at kunne udrette Meget, og deres Arbejdslyst vækkes altid let, især naar Kæppestrid paa en eller anden Maade opstaar mellem dem.

Pigerne øves ogsaa i Vinmedsynning, Strikning og anden kvindelig Haandgjæring. Naar de vise Lyst og Fremgang, gives der dem i deres Fritid Veiledning i finere Haandarbejde, der i Almindelighed morer dem meget, og hvori Nogle har opnaaet stor Færdighed. En nærboende Prest har den Godhed at undervise i Aftentimerne i Læsning, Skrivning og Regning.

Pigernes moralske Opdragelse gaar Side om Side med deres Opværelse til Lydighed og Arbejdsomhed. Deres religiøse Liv søger man at vække ved Andagter og Psalmesang, ligesom de faar Undervisning i Religion; om Søndagen overværer de Guds-tjenesten i en nærliggende Kirke. Husmoderen og Medhjælperinden gaar med dem i alt deres Arbejde og indvirker paa dem ved for-

standig og sagtomdig Optræden, ved Samtaler og ved godt Exempel. Pigerne lades aldrig ud af Syne; de maa kun modtage Besøg i Samlingsværelset, og kun af de Personer, som Husmoderen tillader. Udenfor Afslet kommer de alene i Selskab med Afslets Foresatte; kun Piger som har været i Afslet i længere Tid, og som man føler sig sikker paa, faar Lov til at gaa Grinder i Byen paa egen Haand. Forøvrigt anvendes ingen unødigt Strengthed, og ingen mørk eller pietistisk Grundtone hersker; uskyldig Spøg og Latter er ikke forbudt. Afslet har et lidet Bibliotek, som Pigerne i sine Fristunder kan benytte. Under Haandarbejdet læses ofte op for dem Et og Andet af en underholdende Bog, hvorefter man gjerne søger at knytte Samtalen med dem og mellem dem om, hvad de har hørt og læst.

Deres Skjønhedsfands søger man at udvikle ved Kendslighed og Orden; hver Pige har ogsaa sit lille Blomsterbed i Haven, som hun kan stille med. Man ønsker, at Pigerne skal føle sig hjemme i Afslet, og at de skal forbedres ved den hjemlige Hygges sædelig opdragende Magt. Og den Frygt, at saamange straffede Kvinder, samlede paa et Sted, skulde virke nedbrydende paa hveandere, har ikke stadfæstet sig i Lindvangshjemmet; der har altid hersket en god Aand, og om en enkelt Pige har vist Lyst til at rebellere eller skeie ud, er hun ofte tvungen tilbage alene ved den Disciplin, som ligger i den almindelige Misbilligelse.

Pigerne erholder under sit Ophold i Hjemmet fuld Kost og Beklædning. Enhver, som med godt Vidnesbyrd gaar ud i en hende gennem Bestyrelsen tilbuddi Kondition, faar ogsaa ved sin Vortgang et passende Udstyr af Klæder og i Almindelighed en liden Kuffert eller Kom-

mode. Bestyrelsen lader sig det selvfølgelig være magtpaaliggende af skaffe de gode Piger Tjeneste.

Men naar Pigerne har forladt Asylet, er det ikke Meningen, at al Forbindelse med Samme dermed skal være ophørt; efter Statutterne vil Asylet ikke blot være Pigerne et Hjem i Uddannelses-tiden, men ogsaa yde dem Tilhold, Raad og Veiledning i deres senere Stilling. Og heri ligger en stor Betydning. Paa Grund af det nære og fortrolige Forhold, hvori Pigen gennem 2 Aars dagligt Samliv er kommen til Asylets Foresatte, der er indviende i hendes Livshistorie, og som hun har lært at kjende som sine sande Venner, vil hun senere i Livet med fuld Tillid og Alenighed henvende sig til disse med sine Glæder og Sorger og lytte til deres Raad; og er hun ved et Uheld kommen ud af Stilling, er hun i Asylet sikker paa at finde et Tilflugtssted og at blive modtagen med Venlighed. Mange Tilbagefald til Forbryderbanen kan sikkert herved forhindres.

Lindvangshjemmet var fra først af beregnet paa 12 Piger, men er senere udvidet til at kunne optage 20. Fra sin Begyndelse i 1878 til Udgangen af 1883 har ialt været optaget 61; af disse var 31te Decbr. 1883 fremdeles 17 i Anstalten. Af de øvrige 44 har 3 efter eget Onske forladt Asylet, og 1 er bleven forlangt tilbage af Forældrene; 4 er løbne bort og 13 er sendte bort, 1, fordi hun ei var rigtig klog, og de 12, fordi der Intet kom ud af deres Ophold i Asylet. Resten 22 Piger er sendte fra Asylet i Tjeneste. Om disse Sidste kan man med Glæde sige, at de Fleste stikker sig godt. Altsaa blot Halvdelen! vil man maaske sige. Ja, hvormange af disse 44 tror man vilde være blevne reddede, om de ei var komne i Asylet? Havde man havt 2 eller flere slige Asy-

ler, og de alle havde virket med saa godt Resultat, saa vilde det ikke være et ubetydeligt Antal af Landets unge kvindelige Straffanger, som var reddet. Og forøvrigt maa man her ei alene regne efter Stykke og Tal; hvert enkelt Menneskeliv har jo i og for sig en uendelig Betydning. Skuffelser har man her som i al menneskelig Gjærning. Publikum taler om Skuffelse, fordi det maaske til et saadant Asyl har givet nogle Kroner, som de ikke finder forrenter sig. Men hvor ganske anderledes smerteligt maa ikke Skuffelserne ramme dem, der styrer Asylet, som har sat sit Liv ind paa denne Sag, lagt al sin Kjærlighed og sit Arbejde i den? Og dog siger Forstanderinden for Lindvangshjemmet, at hun — trods Skuffelserne — ikke vil bytte sin Stilling for Alt i Verden. Hun kjender Arbeidets Vanskelighed, hun ved, hvad Resultatet er værd, og hun fortsætter med Glæde og Tillid. Og ofte, naar det synes mørkt, og man er nær ved at blive mismodig, da faar man se et Lysskint, der giver Bekræftelse paa, at man dog udretter Noget.

Se her et Par Exempler: En Pige sendte man ud med lidet Haab; det gif dog godt et Par Aar, men saa stjal hun og kom for Retten. Da hendes Forhør var endt, sendte Forhørsdommeren en Pengegave til Lindvangshjemmet; saa stor Interesse havde han faaet derfor ved — trods at Pigen var falden tilbage — at mærke den Indsigelse, som Forstanderinden og Asylet endnu havde over hende. En anden Pige stieede ogsaa ud i sedelig Henseende. For kort Tid siden kom en Moder og bønfaald om, at hendes Datter maatte blive optaget i Lindvangshjemmet; hun havde truffet sidstnævnte Pige, og denne havde uagtet det Liv, hun selv førte, med de inderligste Bønner opfordret hende til at søge

„Hjemmet“, „da man intet andet Sted blev hjulpet og støttet som der.“ Kan selv de atter faldne Kvinder paa en saadant Maade bringe Bud om Afslets vel-signelfesrige Gjerning, hvor meget mere vil da ikke de, som har faaet Kraft til at holde sig oppe, kunne vidne derom, ikke blot i Ord, men ved sit Liv, der vil være et manende Exempel for Ulykkesføstre om, at der er Frelse og Opreisning at finde, naar de blot selv vil.

Til Slutning et Par Ord om Linderangshjemmets Økonomi og Bestyrelse.

Indtægterne i 1883 udgjorde Kr. 11,607.19, hvoraf er indkommet ved Betaling for Pigerne Kr. 1,110.35, ved Arbeidsvirksomheden Kr. 4,654.62, ved Aarsbidrag Kr. 2 754.00 og ved andre Gaver Kr. 2,765.00, hvoriblandt fra Kjøbenhavns Politi- og Kriminalret Kr. 800. Desuden er der af forskellige ffjænkede Gaver in natura, saaledes Petroleum, Sæbe, Sukker, Garn og Lærred, brugte Klæder og lignende. Udgifterne i samme Aar beløb sig til Kr. 10,233.63; de væsentligste Poster er Bygnings- og Eiendomsudgifter Kr. 1,905.18, Lønninger og Arbejdshjælp Kr. 1,726.34, Fødevarer Kr. 3,478.60, Befædningsudgifter 797.57 og Vaskeriudgifter Kr. 739.28.

Bestyrelsen bestaar af 4 Mænd — hvoraf en geistlig — og 3 Damer. Den ansætter en Forstanderinde, der er Hjemmets Husmoder, og efter hvis Anordning Enhver: Huset maa rette sig; ved hendes Side staar en Medhjælperinde. Husmoderen bestrider de daglige Udgifter, men maa i alle større Sager indhente Afgjorelse af et Bestyrelsesudvalg paa 3 Medlemmer, som jævnlig besøger Afslet, er Forstanderindens nærmeste Foresatte og staar hende bi med Raad og Anvisning.

Et saadant Afslets Virksomhed afhænger naturligvis i høi Grad af deres Personlighed, som leder og styrer det. Linderangshjemmet har haft den Lykke at faa en Husmoder, lige udmærket ved Forstandens og Hjertets Egenstaber, for hvem Afslet er blevet en Livsgjerning. Det har ogsaa en Medhjælperinde, der vel er Omtale værd. Hun har selv været en af Afslets Piger. Hun kom derind efter at være straffet for Tyveri for anden Gang. Nu har hun i flere Aar været til overordentlig Støtte og Hjælp for Forstanderinden og hænger med den mest trofaste Kjærlighed ved Linderangshjemmet. Det er Meningen efterhaanden at tage flere Piger til underordnet Medhjælp. (Mgbl.)

For Gud er ingen Ting umulig. *)

(Af S. L. v. Schubert.)

Det var en Estermiddag henimod Høsttiden; Solen stod endnu høit over Bjergaasen, ved hvis Fod et yndigt lidet Landskab udbredte sig; en mild Østenvind bevægede sagte Træerne og strog fjølende hen over de grønne Enge. Ud

fra Birkefoven, som omgiver Landskabet, kom der en Vogn at komme frem; det var intet Herstabskjoretot forspændt med fire Heste eller nogen statelig Deligence, der med Pisteknald og Larm rullede henad Landeveien, og dog holdt

*) Særskilt udgivet af „den norske Lutherstiftelse“ i Kristiania.

Maararbejderne stille med deres Arbeide, og nogle Kvinder, som netop kom henad Veien bleve staaende og saa med Deltagelse efter den lille Enspændervogn. En ung vacker Mand med et alvorligt, adelt Ansigt gif ved Siden af Vognen, som han kjørte med den største Forsigtighed og Omhyggelighed for at undgaa enhver Kystelse og Stød, thi paa en Seng i Vognen hvilede, halvt siddende, halv liggende, en syg ung Kvinde, hvis Ansigt bar Spor af ualmindelig Skjønhed, og et lidet toaarsgammelt Barn laa sovende ved hendes Side. To andre Børn, en Gut paa omkring syv Aar og en liden Pige henved fem, løb glade og fornøiede ved Siden af Faderen, i Haanden holdt de smaa Buketter af Forglem-migei, som de havde plukket til sin Moder. Det var især disse Børn, som tiltrak sig Kvindernes Opmærksomhed, idet Vognen drog forbi. „thi saa yndige Børn havde hun aldrig seet,“ forsikrede Møllerkonen, der selv var Moder til 9 blomstrende Børn; med sine blaa Dine saa de saa venligt og tillidsfuldt paa Enhver, og deres nete, for denne Egn fremmede Dragt, klædte dem saa godt. Møllerkonen rakte den lille Pige nogle nybagte Boller af den Mellemmad, hun netop skulde bringe Arbeiderne; Barnet modtog Gaven med en taknemlig Reien, men svarede ikke paa de Spørgsmaal Konen gjorde hende, Broderen maatte svare for hende, idet han sagde: „Lille Søster ikke tale Tyff, kun Engelse, men jeg tale Tyff.“

Vognen var nu kommet til den sidste Bakke, som førte ned til den af Haver og Vinbjerge omgivne Landsby. I Styngen af et Bæretæ standsede den unge Mand Vognen, og Børnene sprang da hen og kastede sine Blomsterbuketter op til Moderen og rakte hende tillige ved Faderens Hjælp de Boller, de havde faaet

af Møllerkonen. Paa Børnens indtrængende Bønner beholdt Moderen lidt til den sovende lille Broder, det øvrige fik de smaa Givere tilbage, da de idag kun havde spist lidt, og siddende paa Veikanten fortærede de nu med god Appetit sit Aftensmaal. Imidlertid traadte Manden hen til sin kjære Syge: „Se her Maalet for vor Pilegrimsvandring, dit kjære dyrebare Hjem.“ „Ja“, svarede hun. „Maalet for min jordiske Pilegrimsvandring! Snart vil mit Støb blive udsaaet med Haab for det evige Liv, og mit trætte Legeme hvile ved Siden af min fromme, gudfrygtige Bedsteforældres Ben; thi mine kjære Forældres Grave ligge nu for bestandig fjernet fra os hinsides Havet, og jeg vil aldrig mere gjense dem.“ „Hvorfor kjære,“ sagde Manden, „vil du saa snart lade det Haab synke som du netop selv for nogle Dage siden udtalte for mig. Har du allerede forglemt den Tilstand af stadig Hendoen, hvori du var, da Lægen forkyndte os, at kun en hurtig Tilbagevenden til Tydsland og Fjernelse fra det hede usunde Klimat kunde redde dig fra Graven; og hvorledes du, strax den hjemlige Luft blæste dig imøde, synlig er bleven styrket? Dine Børn og jeg har aldrig bedet saa fortrøstningsfuldt om din Helbredelse, som denne Morgen, da du sov saa blidt og roligt, som du ikke tidligere har kunnet under denne din svære Sygdom. Da jeg saa ved din Opvaagnen underrettede dig om, at vi kun havde tre Mile igjen til dit Fødested, da bad du din Yndlingspsalme: Min Sjæl, lov Herren, og Alt hvad indeni mig er, love hans hellige Navn,“ med saa glad og lydelig Stemme, som i dine sunde Dage, og for første Gang paa lang Tid isorte du med egen Haand Børnene deres Søndagsklæder, for at de ret festligt kunde fejre Hjemkomsten fra

den lange moisommelige Vandring.“ Tilgiv mig, kjære Fredrik,” sagde den Syge, „at jeg har bedrovet dig med mine Ord, jeg vaagnede i Morgens op af en Drøm, som — jeg tor vel sige dig det — havde fyldt mig med Himmelglæde, derfor var jeg saa styrket og opmuntret. Mit Hjerte er glad og trofast i Herren, min Hjælper og min Læge. Men jeg føler, at et nyt heftigt Anfald af min Sygdom forestaar. Guds Villie ske! Jeg bliver gjerne hos dig og Børnene, men vil han kalde mig fra Eder, saa vil jo han, Herren, Eders Ven og Raadgiver være hos Eder, og hvor glad er jeg ikke, at jeg nu af min gamle hoitbedagede Lærers Haand skal kunne modtage det sidste styrkende Livets Brød, han som døbte mig og senere ved sin fromme Lære og sine inderlige Bønner forberedte mig til Konfirmationen og den første Hjælp af Nadveren; og nu skal jeg kanske saa vandre herfra under hans Bønner.“ Den unge Mand stirrede ud i det Fjerne, som det syntes fordybet i stille Bøn, nu tørrede han sine Øine. „Lad os ile,” sagde den Syge, „at vi kan komme under Tag, Bognens Rygten vil da ikke længer plage mig. Spørg efter Tobias Meyers Herberge, han og alle hans var mine salige Forældres trofaste Venner. Ungen af dem vil kunne, heller ikke skulle de paa Forhaand gjensjende mig, jeg vil tale det fremmede Sprog med dig og Børnene. Gud vil her i vor Nød vække trofast broderlig Kjærlighed mod os.“

Med sin stærke Arm støttede Fredrik Bognen ned ad Bassen for at hindre Rygstøtten, og snart var det sidste Stykke af Rejsen tilbagelagt; den Syge betragtede deltagende hvert Hus, hver Legeplads fra sin Barndom, men især Kirken og Kirkegaarden, medens de kjørte ind gjennem Landsbyen, og nu blev hun af sin kjære Mand baaret op i det ven-

lige Gjæsteværelse, som Bertinden anviste dem.

Til henimod Midnat var det en Sorgens og Angstens Tid for Fredrik, hans kjære Syge havde ikke bedraget sig i sin Forudsølelse. Neppes var hun bleven bragt i Seng, før hun fik et saa heftigt Anfald af sin Sygdom, at hun aldeles tabte Bevidstheden, Lemmerne stivnede, al Følelse syntes ophørt og en dødelignende Tilstand indtraadte. Men ogsaa det Haab, som den Lidende havde udtalt, at Gud her i deres Nød vilde sende dem trofaste, deltagende Venner, blev opfyldt. Den gamle Tobias Meyer og hans Hustru levede endnu, og de antog sig de Lidende med sand faderlig og moderlig Kjærlighed, omendstjont de ikke anede, at den formentlige Engländerinde var en Datter af deres kjære Ven og Nabo, hvem de for tolv Aar siden med dyb Smerte havde seet drage til en fjern Verdensdel; thi dengang blomstrede den neppe 15-aarige Johanne som en Rose, og Ungen vilde kunne gjensjende herde i den blege, syge Kone. Lægen blev tilkaldt; han fandt hendes Tilstand betænkelig, men ikke haabløs. Den Stivkrampe, han frygtede for, indtraadte ikke, endnu for Midnat begyndte et nyt Liv at røre sig i de iskolde Lemmer, Følelse og Bevidsthed vendte tilbage, og den Syge faldt i en vedertvøgende Slummer. Fredrik sad alene og vaagede ved den kjære Sovendes Leie, Børnene havde træt af Rejsen allerede sovet mange Timer uden at ane Moderens Fare. Han var dog ikke alene, thi neppe nogenfinde i sit Liv havde han saa levende og inderligt fornømt hans Nærværelse, som er en Hjælper for Alle, der paakalder ham, ja som paakalder ham i Mand og Sandhed. Forst henimod Morgenen faldt ogsaa han i en kort, men forfriskende Søvn, han vaagnede i sin Læne-

stol strax den Sygge rørte sig, og nu skinnede Morgensolen muntert ind gjennem Ruderne, og Frugttræerne boiede sine bugnende Grene frem foran Vinduene.

„Saaledes har endnu ingen Søvn styrket mig siden min Broders og mit Barns Død,“ sagde den Sygge oplivet. „I Drømmer har jeg været hos mine kjære, salige Bedsteforældre, og ganske som i Barndommen gjorde jeg mig tilgode ved deres Bord med god Appetit. Jeg kan godt forstaa, hvad der fremfaldte denne Drøm; her fra min Seng kan jeg se det Hus, hvor de boede, og igaarafsted, da man lagde mig her paa Sengen, faldt mit første Blik paa den kjære Bøllig, som engang var mine Bedsteforældres og min Faders Eiendom. Det synes næsten, som Doktor Williams har tilraadet det bedste Middel mod min Sygdom, da han sendte mig fra den hebe, fugtige Luft i fremmede Lande til den milde, balsamiske her i Hjemmet.“

Medens Moderen endnu talde, var de to større Børn vaagne, den Mindste havde allerede i længere Tid ligget vaagen i sin lille Seng og leget med sine Hænder. Faderen bragte nu alle Tre hen til Moderens Seng, hun velsignede dem i hans Navn, i hvilket alle Jordens Folkeslag ere velsignede, og med dybtbevæget, taknemligt Hjerte holdt Faderen en Bøn. Den gamle Tobias Mejer var imidlertid traadt ubemærket ind, han blev staaende ved Døren, tog Huen af og foldede sine Hænder, og da Fredrik havde sluttet, gif han hen og rystede hjertelig hans Haand: „Nu er I mig først ret velkomne Gjæster. Det synes mig, som jeg aldrig i mit Liv har hørt en saa indtrængende Bøn. Paa den Maade river man Himmerige til sig med Magt, paa Eder kan man ret se, hvordan Nøden lærer at bede. Gjærne havde jeg knælet ned med Eder og Eders

Børn, men jeg frygtede for at forstyrre; thi om man end ikke lider ydre Nød, saa er der nok af den indre som trykker hvert Kristenhjerte, det har heller ikke manglet paa ydre Nød i mit Hjem.

Den gamle Tobias var bleven blød om Hjertet, og han fortalte den Fremmede, der ikke længer var nogen Fremmed for ham, om alle de Trængsler, han og hans kjære Martha havde gennemgaaet i deres næsten 50-aarige Ægteskab, hvorledes i det forgangne Aar ogsaa hans sidste Datter, den eneste han havde faaet beholde af mange Børn, var død efter langvarige og tunge Lidelser, og hvorledes nu han og hans Hustru, lig Israelliterne ved Paastelammet, stod reiseferdige med Troens Stav i Haanden, for paa Herrens Raad at begive sig paa den sidste Reise til Hjemmet.

Gjærne havde ogsaa Fredrik meddelt den trohjertige Gamle af sine tunge Lidelsesfaringer, men Timen var endnu ikke kommet for ham. „Hvem tilhører det smukke Hus med den vakre Have her lige ved?“ spurgte han. „Med det Hus har det sig ganske behønderligt,“ svarede den Gamle. „De ærlige Folk som bo der, er ikke dets Eier, og den uærlige Mand, som kalder sig dets Eier, tilhører det ikke, men en Anden, som er langt borte.“ „Hvorledes er det at forstaa?“ spurgte Fredrik videre. „Det bliver en lang Historie,“ sagde Berten, „hvis jeg skal fortælle Eder, hvad der har tildraget sig med det Hus i de sidste 30 Aar. Naar jeg i mine unge Dage gif forbi Huset derhenne, saa pleiede jeg at tage min Hue af, selv om jeg ikke saa Nogen i Vinduet, thi jeg tænkte, at muligens den gamle Fader Spracher — saa hed den Mand, der har bygget Huset — kunde staa inde i Bærelset og se mig, og for ham havde ikke blot jeg, men næsten alle i Landsbyen en saadan Respekt, som

nærmest lignede den, Israels Folk havde for sine Dommere. Paa sin Maade har ogsaa den gamle Spracher gjort for vor Menighed og hele Omegn noget lignende det, Dommerne gjorde for sit Folk. Han var kommet hertil fra Würtemberg. Da han flyttede ind i Landsbyen var Folket her saa forvildet og lastefuldt, at dets Konge naaede videnom. Deri havde vor Godsherre en stor Skyld paa Grund af sit slette Exempel. Han og hans Hustru levede som Achab og Jezabel, de havde endogsaa drevet det dertil, at Presten, hvem min Fader kjendte, blev fordrevet, fordi han prædikede Guds Ord om end med ringe Kraft og lidet Eftertro. Senere fik de ved sin Indflydelse i Hovedstaden, indrettet det saa, at her kun kom saadanne Prester og Lærere, hvis Gud var Verden, og som forkyndte Kristus at være et blot og bart Menneſte, hvis Navn de kun nævnte, naar Kirkebrug og Sædvane krævede det. Herſtaberne, som stadig trængte til mange Penge, havde ogsaa anlagt nogle Fabrikker, der vistnok paa Grund af slet Forvaltning ikke bragte dem stor Vinding, men som drog mange løse Folk fra forskjellige Kanter hid til Egnen. Ligesom Herſtabet levede i al Slags Synd, saaledes blev det ogsaa i Menigheden; kun Jaa holdt Egetskabet helligt. Ungdommen voksede op i alleſlags Laster og med de Gamle sluffedes den sidste Gnist af den kristelige Tro, og den fra Fædrene nedarvede kristelige Tugt, eller Troen var saa svag og kraftløs, som Hjerteslaget hos en Døende.

Ved denne Tid da Guds Ord var dækket i Landet, og da der var bleven megen Nød og Fattigdom, hvilket ikke kunde være anderledes ved et saadant Liv, kom den gamle Spracher hid. Han kjøbte Gaarden ligeoverfor af Forvalteren, der havde strabet den til sig for en billig

Sum, og betalte den godt; istedetfor det rent forfaldne Hus, byggede han den store vakre Bygning, I ser der, og saa tog han fat paa det rent forfaldne Jordstykke, som han oparbejdede. Dette var dog ikke hans Hovedbestjæftigelse. Tilstanden blandt det Folk, hvor han nu levede, gjorde hans Hjerte ondt, og han begyndte paa en anden Maade at opdyrke Landet. Spørg kun den gamle Pastor Paulus, hvem Gud endnu længe bevare til Velsignelse for Menigheden, hvad den gode Würtembergerbonde har udrettet paa hans Sjæl og Arved og ogsaa paa mange Andre. Vistnok havde Guds-eieren ogsaa staffet denne Prest hid, han var nemlig bleven varmt anbefalet af en Greve, hos hvem han var Huslærer, og til hvem vor Baron stod i Forbindtlig-hedsforhold; men han vandrede ikke paa de saame Veie, som hans Forgjængere, han førte et ærbart Liv for Verden og var godgjørende mod de Fattige. Men hans Prækener og Konfirmandundervisning var ikke som den skulde være. Naar man hørte hans Prækener om Søndagen, saa var det vistnok Kristendom han forkyndte, men det gjorde en hverken kold eller varm; det var, som om der ikke var fuldt Alvor i det for ham selv, som om han beskrev Kanaan kun efter Bøger og ikke som den, der selv havde seet det, det vil sige, han havde ikke selv den rette Tro, det veeeggede Sværd som var ham givet, holdt han gjemt i Skeden som en Spadserstok, og vidste ikke ret, hvad det skulde bruges til. For denne Mand's Sjæl kjæmpede den gamle Spracher næsten ligesaa længe, som Jacob for sin Rachel, i indtrængende Bonner Dag og Nat; thi det er en vanskelig Ting at overbevise En, der har store Kundstaber og derfor tror at vide Alt bedre, om at han, lig som den rige Yngling, maa forlade Alt og komme som en Betler og modtage Alt af Naade. (Mere).

Sohelten Peder Tordenstjold.

(Fortsættelse.)

Saa snart de danske Skibe vare komne midt ind i Havnen, og deres glatte Lag rystede Plankerne af de svenske Galeier, faldt Fiendens Mod, og skarevis flggtede Soldater og Matroser fraborde eller strøg Flaget; det Samme maatte „Stenbukken“ gjøre, efterat dens 24 Kanoner vare bragte til Tausshed; ogsaa Batteriet paa Holmen i Havnens Indlob blev taget af Voitnant Tonder, Chef paa Galeien „Lovise“, og Kanonerne lykkelig fornaagiede.

Saaledes var da Tordenstjold Mester over Havnen, men det sværeste Arbeide var endnu tilbage, at udbuxere de erobrede Skibe, thi endnu bestandig vedblev de svenske Infanterister at give Salve paa Salve fra deres Musketter, medens de selv i Stjul bag Klipperne og Skovene kun lidet foruroligedes ved de Kardæsker, Stang- og Rænkflugler, som Lag paa Lag bleve sendte fra de danske Skibe. Deres Sigte var endog saa saa roligt, at de, naar Kruttdampen et Dieblit hævede sig, forstod at udbille Officererne mellem Mandstabet: Kapteinloitnant Hoeg blev truffen af en Musketkugle under Diet, og Voitnant Willer dræbt af tre sammenbundne Kugler, der før ham ind i Brystet og ud igjennem Ryggen. Desuden brændte allerede to af de fiendtlige Skibe, som det flggtende Mandstabs selv havde fat Ild paa, og fra andre opsteg Røgen med saadan Voldsomhed, at det var let at forudsæ, at de uden hurtig Hjælp vilde om et Dieblit staa i lys Lue. Men imidlertid gik Arbeidet med Udbuxeringen raff fra Haanden: en dygtig Chef mangler sjældent dygtige Undergivne; det er ligesom om den Kraft, der besjæler hans eget Væsen, meddeleer sig til

hans Omgivelser. Voitnant Michael Tonder havde vel kun et Ben — det andet havde han for et Aar siden mistet i et Sotlag under Pommern — men var en ligesaa raff og behjertet Somand som Tordenstjold selv. Da han havde erobret det foromtalte Batteri, før han i sin Chaluppe ombord paa en under Batteriet liggende svensk Hukkert, fra hvilken en tæt Røg allerede væltede ud. Hans Qvartermester fulgte ham, steg ned i Rummet og fandt en tændt Tjæretonde, som han langede Tonder, der slængte den overbord. Men i samme Dieblit sprang Qvartermesteren op og vilde ned i Chaluppen, idet han raabte, at Hukkerten var ladet med Krudt og vilde inden saa Sekunder flyve i Luften. Hans Chef greb ham ganske roligt i Kraven og gjorde ham opmærksom paa, at han i saa Tilfælde ikke vilde være sikrere, fordi han var stegen ned i Chaluppen, hvorimod han vel kunde vedde sig ved at tage Haand med i Arbeidet her ombord. Efterat de der paa begge med deres Klæder havde dampet Ilden, der allerede var udbrudt i Lugearmene, randsagede de omhyggeligt hele Fartoiets og fandt endnu en tændt, næsten udbrændt Lunte fastgjort til en Krutttønde. Da ogsaa denne var slukket, var Hukkerten reddet og blev lykkelig udbuxeret. Den indeholdt forresten, som man siden erfarede, 200 Ld. Krudt, hvoraf en Del var kastet lost om i Skibet.

Ogsaa de øvrige Fartoiere, saamange der endnu kunde reddes, bleve efterhaanden bragte ud af Indlobet, da Officerer og Matroser med modig Iver arbeidede i Forening paa at faa Varp bragt ud og buxerede med Aarer og Seil. Men ad

Eftermiddagen begyndte Havnen at blive ryddelig.

Men endnu vare tilbage den store Stykpram „Stenbukken“, Galeien „Ulykses“ og en mindre Stykpram, der laa bag et langt udlobende Skjær, tæt under Land, og ligesom ganske sikker under de svenske Musketter. Tordenstjold roede med Voitnant Grib i sin Chaluppe ind til Bugten for at bese Fiendens Leilighed. Han spurgte Grib, om han vidste noget Raad til at udtage disse Fartøier, og den driftige unge Sømand mente, „at der vel ogsaa kunde være Raad dertil, omendstjont det under Fiendens stærke Postering og Fyr med Musketteri vel ikke kunde ske uden at bekomme Døde og Blesfere;“ hvorpaa Tordenstjold faldt ham om Halsen og bad ham gjøre sit Bedste. Da Grib igjen var kommen ombord paa „Vindhunden“, lod han Fregatten lette Anker og bragte den ved Hjælp af en let Luftning tæt udenfor det Skjær, der dækkede Fiendens Musketter. Ankeret blev igjen kastet, et Rabbeltoug fastgjort om Spillet, og Grib lod sig med en Del Mandstab i sin Chaluppe ro ombord paa „Stenbukken“, hvor Værpet blev befæstet. En Radet blev dræbt af en Kugle, Dvartermesteren med fem Mand saarede, og Grib selv fik adskillige Streiffkud, der sonderrede hans Klæder. Paa „Stenbukken“ traf han en svensk Officer, der bad ham om Tilladelse til at gaa ned i hans Chaluppe; men da Grib formodede, at Stykprammen, ligesom saamange andre svenske Fartøier, kunde være antændt, spurgte han Everskeren om han ikke var Stykvoitnant. Da han bejaede dette, tvang han ham med dragen Sabel til at vise sig, hvor Ilden var lagt, og han blev ført til en brændende Lunte, der var anbragt saaledes, at Skibet inden saa Minuter vilde være sprunget i Luften. Da

denne farlige Lunte var staffet afveien, blev Rabbeltouget ogsaa fastgjort paa Galeien „Ulykses“ og Stykprammen; Mandstabet paa „Vindhunden“ tog fat paa Spillet, og under Matrosernes Dpfang avancerede alle tre Fartøier ud fra Hukken og forenede sig med de øvrige Skibe, der vare isærd med Udseilingen af Havnen.

Men endnu laa tæt under Kysten en svensk Chaluppe, og for at ikke en Jolle skulde levnes Fienden, var der ogsaa gjort et Forsøg paa at udtage denne; men den Officer, der var beordret dertil, maatte med uforrettet Sag vende tilbage efterat have mistet tre af sit Mandstab. Voitnant Tønder hørte, at Tordenstjold irettesatte Officeren, og paatog sig derfor selv at vove Forsøget; „for ei at hazardere Kongens Folk,“ satte han to svenske fangne Matroser til Værerne i sin Jolle, lod sig ro lige ind under Fiendens Ild og bragte virkelig sit Rabbeltoug ombord paa Chaluppen. Men da den ene Matros reiste sig fra Rorbanken for ret med Kraft at lægge sig over Værerne, blev han truffen af en Kugle saa uheldigt, at han ikke kunde sætte sig ned igjen, hvorsfor Tønder selv greb Væreren, og da den brave træbenede Sømand saaledes egenhændig buxerede det erobrede Fartoi forbi „Hjælperen“, hvor Tordenstjold var ombord, raabte denne til ham og gratulerede ham, idet han bemærkede, at det var Synd at tage denne Chaluppe fra ham, hvorsfor han skulde beholde den som sin Eiendom.

Om Aftenen henimod Kl. 10 var det hele Arbeide endt: en Stykpram, tre hele og fem halve Galeier, en dobbelt Chaluppe, en Strømbaad og nitten med Ammunition og Proviant ladede Rofardiskibe vare erobrede. Et Uheld af Betydning havde fundet Sted, da Galeien „Breden“ sprang i Luften med det

Mandskab, der var ifærd med at udbuzere den; fire andre Fartoiere og ni Proviantskibe vare stude isænk i Havnen eller brændte, og saaledes var ialt 44 Fartoiere, bemandede med 931 Mand og bevæbnede med 60 Kanoner, berøvede de Svenske. Frederikssteen var reddet: allerede den næste Dag, den 9de Juli, tiltraadte den svenske Konge sit Tilbagetog til Sverig, hvorved Tordenskjold endnu gjorde sig den Fornoielse med tre Galeier at lægge sig ned for Svinesund, for efter bedste Evne at foruroilige den retirerende svenske Armee.

Den 10de Juli var Viceadmiral Gahell ombord paa Tordenskjolds Flotille og besaa Priserne. Han kunde ikke Andet end vise sig tilfreds med hvad der var skeet, medens dog den forsængelige Hofmand skal have huret sin Fortrydelse over, at han, som Oberstkommanderende, ikke var delagtiggjort i Planen og Vren. Vist er det, at den hæderlige Bedrift i Dnynekilen staffede Tordenskjold i Gahell en Fiende, der senere kom paa en Post, hvor han vel kunde være ham farlig. De erobrede Skibe vare næsten alle i den Tilstand, at de med en mere eller mindre betydelig Reparation kunde bruges mod de Svenske selv. Men ogsaa de danske Fartoiere, fornemmelig „den hvide Orn“ og „Hjælperen“, havde lidt stor Skade paa Strog og Takelage; de bleve derfor beordrede at seile til Kjøbenhavn for at undergaa en Hovedreparation, og Tordenskjold fik Befaling at føre dem derhen, for at han med det Samme kunde overbringe Budskabet om Seiren.

Tordenskjold var den almindelige Mands Yndling; thi aldrig fattedes det paa eventyrlige Gjæringer, dristige Kaperier eller Strandhug, hvorom man kunde fortælle, og hans raske og kraftige Sømandsudsænde hidrog til at give disse Aagter et fast Grundlag, hvorpaa de

kunde hvile. I hvilken Yndest han paa denne Tid har staaet, derom vidner blandt Andet en utallig Mængde Folkeviser, der ere digtede til Berømmelse af hans Eventyr. En Del af dem ere rigtignok skrevne i hin gammeldags fordreiede Stil med Indblanding af alle de romeriske Guder og Gudinder og en vedvarende, trættende Sigten til Tordenskjolds Navn; det var saadanne Vers, som fattige og ubegavede Studenter i den Tid pleiede at opvarte berømte Personer med. Andre derimod bære aabenbart Præg af at være digtede i selve Folket, og have da i det Mindste dette Fortrin; til denne Art henregner jeg en Vise, der, efter sin Indskrift, blev lagt af Matroserne ombord paa Skibene kort efter Slaget i Dnynekilen. Den begynder saaledes i ægte Almue-Stil:

„Da vi skrev syttenhundrede
Og sexten i de Dage,
Den anden Juli note: ede,
Vi gik under Seil saa sage.

Fra Kjøbenhavns Stad og sikre Rhed
Med to berømte Framme,
Fregatter tre, Galeier tre,
Til Norge vor Fiende at ramme.

Vor Herre og Vinden saa søie lod
Samt Veirligt efter vort Dykke;
Det styrked' og gav i Hjertet godt Mod
At vinde god Seir og Lykke.“

Hos Kongen maatte netop hans personlige Egenstaber ved Siden af hans utrættelige Driftighed gjøre ham yndet. Der var i Tordenskjolds Væsen en Friskhed og Friskhed, som det laa i Frederik den Fjerdes Natur at finde Behag i. Paa den Tid herskede der i Dmgangen mellem Kongerne og deres Underaatter et stivt Ceremoniel, der i Regelen ved ingen Veilighed blev sat tilside. Men dog kunde det vel behage Kongen engang imellem at høre et eller andet lystigt Indfald, om det endogsaa stred lidt for

meget imod Etiquetten, det var dog noget Ngt istedetfor alle de ensformige Talemaader, der vare ligesom udstrevne af Ceremonimesterens Ordbog; Tordenstjolds Omgang var ligesom et frist Pust fra Soen, der skolede Etiquettens Lummerhede. Misundere og Fiender manglede han rigtignok ikke, men ogsaa dem forstod han at vise tilbage med den samme Frimodighed, og han var ikke bange for i den paagjældende Persons Nærværrelse ligesom at bede Kongen om ikke at tage nogen Notits af hvad han sagde om ham, naar han var gaaet. Hans Budskab fra Dnynefien blev modtaget med Begeistring, og den 8de August blev sunget et høitideligt „Te Deum“ til Tak for Seiren; den offentlige Anerkjendelse af hans Fortjenester var, at han den 18de Juli 1716 fik Kommandeurbestalling og Tilladelse til at bære en Guldmedalie, hvorpaa Kongens Brystbillede var præget.

Som et Bidrag til Tordenstjolds Naade at være paa med Kong Frederik den Fjerde, tjener en liden Historie, som omtrent hører til denne Tid; rigtignok maa man ikke vente at finde iagttaget den Billighed, som vor Tids Danelse, skjønt ogsaa nu ofte forgyæves, fordrer udiøst endogsaa mod Fiender, men man maa tillige betænke, at Sagen har tildraget sig for næsten to hundrede Aar siden.

Kong Frederik den Fjerde sad til Tafels paa Slottet; bag hans Stol stod Tordenstjold, som han ved særdeles kongelig Naade havde Tilladelse til. Samtalen overborde dreiede sig fornemmelig om den Vandgang, man i Forening med Russerne havde besluttet dette Aar at foretage paa Skaane, og Kongen lod de Ord falde, at det vel lystede ham at vide, hvorledes Folk i Skaane vare findede imod de Danste, og mente, at i det

Minde den geistlige Stand og Bondestanden vel ikke havde Noget imod at ombytte det svenske Herredomme med det danske, da det ikke var meget mere end halvhundrede Aar siden, de selv vare Danste. Tordenstjold svarede Intet derpaa, men gif ubemærket bort fra Taffelet og lige ned til Toldboden, hvor han lod hemande en Chaluppe og for over til Sverige. Her steg han ud med ti velbeværnede Matroser og gif et godt Stykke Vej ind i Landet. Da han kom til en Bondeby, sigede han igjennem et Vindue i en Bondegaard, og saa at der var Selskab, og det ovenkjøbet Bryllup, eftersom Brudgommen just lavede sig til at føre sin Brud for Brudestamlen. Saavidt kom det imidlertid ikke dengang; thi Tordenstjold gif ind i Huset, tog Brudgommen og Presten med sig ligesom ogsaa den Officer, der havde Strandvagt og var med til Bryllupsfesten: Mandstabet glemte rigtignok heller ikke et Sølvbæger og en Sølvkande, der stod paa Bordet, en Matros tog Stuehuret paa Ryggen, hvorpaa man da igjen begav sig paa Veien til Stranden og efterlod Brudehuset og Bryllups-gjæsterne i den største Forvirring.

Ved det kongelige Taffel var Tordenstjold imidlertid snart bleven savnet, og han viste sig ikke igjen førend ved Aften-taffelet, da han atter ligesom om Middagen stillede sig bag ved Kongens Stol. „Hvor har I været saalange?“ spurgte Kongen ham. „I Sverige,“ svarede Tordenstjold. Kongen spurgte, hvad i al Verden han havde gjort der. Tordenstjold lod da Presten, Officeren og Brudgommen træde ind og fortalte, hvorledes han havde været saa heldig at kunne fremskille En af hver Stand, for at Kongen af dem kunde erholde den ønskede Dphsning. Frederik den Fjerde var meget fornøiet og underholdt sig

længe med sine svenske Fanger, især med Brudgommen, som den næste Dag med rige Gaver blev sendt tilbage til Skaane til sin ventende Brud. Ogsaa Presten og Officeren vendte efter nogle Dages Forløb tilbage til Sverige, efterat de havde været til Taffels hos alle Ministrene, hvor deres tvungne Udenlandsreise gav Anledning til mangen en Spøg overborde.

Paa denne Tid nærmede Tordenstjold sig sit hoieste Punkt af den almindelige Yndest hos Kongen og Folket, men aldrig findes der i hans stærke Sjæl noget Spor af Overmod eller af den Slappelse, som Lykken saa ofte pleier at føre med sig. Hvad der bevarede hans frie, kraftige og godmodige Gemyt, var for en stor Del, ligesom senere i hans Modgang, den Religiositet, hvoraf hans Sind var gjennemtrængt. Somændenes Sjæl er i Almindelighed let modtagelig for Religionens Indvirkning: det uendelige Hav med sin aabne og frie Natur, og de mangehaande Omverlinger, deres Liv fører med sig, ere vel skiftede til at vække deres Følelse, og henvende deres Tanke paa en Kraft, der er større end

Menneskets. Ogsaa Tordenstjold havde dybt i sit Gemyt optaget Troen paa et guddommeligt Forsyn og paa den kristelige Religions Sandheder; han søger ofte i sine Breve den sande Grund til sin Lykke i Guds Styrelse og den største Trost mod Ulykken i en god Samvittighed, og han var velvillig, mennefskjærlig, taknemmelig og ædelmodig, som et saadant Sind maatte være det. Ved den Tid begyndte en mere soleslessuld Opfatning af Religionen at trænge sig ind fra Tyskland og efterhaanden at udvikle sig i Hjellevet; ogsaa Tordenstjold synes ikke uberørt af denne Retning, men hans livsfriske og for kraftig Virksomhed glødende Sind var langt fra Pietismen; i sin daglige Morgenbøn, ligesom ved Gudstjenesten om Søndagen, eller naar han før Slaget lod helde Prædiken og Aftergang ombord paa sine Skibe, nærmede han sig uden Tvivl Gud med barnlig Ydmyghed, men tillige med de samme glade og frimodige Følelser, hvormed han var vant til at møde Menneskene; Ordene tog han da saaledes, som han havde lært dem, eller som de stod i hans Bonnebog. (Mere).

General U. S. Grant.

[Sidstleden Langfredag kom den Efterretning, at Amerikas største Mand, Sydstats-Oprorets Overvinder, var død, og vi fik da ifland nedenslaaende korte Livsfortællelse, som er gengiven efter „Chicago Evening Journal.“ Siden fik vi høre, at Dødsbudstabet var forhastet; men da Sygdommen, som skal være en Kræftstade i Lungeroden og det Indre af Mundhulen, efter Doktorens Erklæring, dog snart maa ende den store Mand's Liv, har vi troet det rettest nu strax at sætte Skitsen ind].

Ulysses Simpson Grant blev født i Point Pleasant, Ohio, den 27de April 1812 og er af skotsk Herkomst. Da han var 17 Aar gammel, kom han ind paa Militærakademiet i West Point, hvorfra han blev udeksamineret i 1833 og ansattes derefter som Second-Lieutenant i 4de Infanteri-Regiment. Han deltog i Krigen med Mexico under Generalerne Zach. Taylor og Winfield Scott; han blev udnævnt til Lieutenant den 30te Sept.

1845, var med i Slagene ved Palo Alto, Resaca og Monterey og ved Belæringen af Vera Cruz, og efter Slaget ved Molino del Rey blev han udnævnt til 1ste Lieutenant som Belønning for Tapperhed; af samme Grund blev han efter Slaget ved Chapultepec udnævnt til Kaptein i Armeen. Efter Mexicos Indtagelse vendte Grant hjem med sit Regiment og blev stationeret først i Detroit, siden i Sackets Harbour. I 1854 opgav han Militærtjenesten og gik over i privat Virksomhed.

Som bekendt udbrød Eydstatsoprøret i Begyndelsen af 1861, den 13de April samme Aar faldt Fort Sumter, den 15de samme Maaned udkom Præsident Vincolns Proklamation, hvori han indfaldte Frivillige, og allerede den 19de var Grant i fuld Virksomhed med at indexercere et Kompagni nphørvede Soldater, som han nogle Dage senere førte til Springfield, Illinois's Hovedstad; derfra skrev han til Armeens Hovedkvarter og tilbød Generalregjeringen sin Tjeneste. Efter nogle Ugers Forløb tilbød Guvernør Yates af Illinois ham Kommandoen over det 21de Illinois Infanteri-Regiment; dette modtog han og marscherede i Begyndelsen af Juni 1861 til Missouri, hvor han stillede sig under General Popes Overbefaling; men samme Sommer blev han udnævnt til Brigade-General, og hans første Bedrift var at bemægtige sig Byen Paducah i Kentucky, da dette Sted behersker Indseilingen til Floderne Tennessee og Ohio.

I Slaget ved Belmont, 7de November 1861, kommanderede han personlig sine Tropper og fik en Hest skudt under sig, den 6te Febr. 1862 indtog han Fort Henry, og ti Dage senere havde han den Tilfredsstillelse, at Fort Donelson over-

gav sig til ham. Rebelgeneralen Buckner, som var Kommandant paa Fort Donelson, sendte Bud til Grant for at høre, hvilke Betingelser han vilde byde, hvis Fortet overgav sig. Grant svarede: „No terms except unconditional and immediate surrender can be accepted. I propose to move immediately upon your works.“ Buckner gav sig paa disse „Betingelser“, og snart saa man Flaget med Sijernerne og Striberne vaie over Fort Donelson.*) Strax efter blev Grant udnævnt til Generalmajor og fik Kommandoen over Vest-Tennessee-Distriktet. Efter Seiren ved Shiloh den 7de April 1862, blev General Halleck kaldt til Washington og Grant fik Overkommandoen over Tennessee-Armeen. Han indtog Vicksburg den 4de Juli 1863 og slog Bragg ved Chattanooga i November samme Aar. I Marts 1864 udnævnte Præsident Lincoln ham til Overgeneral over alle Nordstaternes Tropper i Felten, hvorefter Grant udstedte sin første Dagsbefaling til alle Tropperne og erklærede, at hans Hovedkvarter indtil Videre vilde blive i Potomac-Armeen.

Ved Midnat den 3die Mai 1864 begyndte Grant sine Bevægelser mod Richmond, hvilket efter en Række af blodige Slag endte med Rebelhovedstadens Fald den 3die April 1865. Sex Dage senere (den 9de April) overgav General Lee sig med sin hele Armee til Grant ved Appomattox Courthouse i Virginien. Dette var

*) Dette gav Anledning til, at man for Spøg talte ham Unconditional Surrender Grant. Hans egentlige Navn var Hiram Ulysses, men da han blev indskrevet som Kædet, skal der være begaaet den Feil, at han blev skrevet for Ulysses Simpson (eller som Andre sige Sidney). Dette brød Vedkomende sig ikke om at rette, thi Grant bad derom. Saaledes blev U. S. (=United States, Uncond. Surrender) staaende.

Enden paa Sydstatsoprørets Militær-operationer.

Den 21de Mai 1868 blev General Grant nomineret til Præsident og derefter valgt med Schuyler Colfax som Vicepræsident. I den republikanske Nationalkonvention i Philadelphia den 5te Juni 1872 blev han nomineret paany med Acclamation og dernæst valgt med Majoritet af næsten 800,000 Stemmer over Horace Greeley, som Demokraterne havde nomineret. Efter Udlobet af sin 2den Regeringsstermin foretog Grant ledsaget af sin Hustru en Ver-

densomseiling; siden har han for det Meste boet i New York. Ved sidste Kongress gav man ham Plads blandt Armeens „Udtjendte“ med Generals Rang og Gage.

Grant blev i 1848 gift med Miss Julia T. Dent, Datter af en Rjøbmand i St. Louis og Søster til en af hans Klassekamerater fra West Point. De har to voksne Søner og en Datter, (Nelly), som er gift med en Engländer Sartoris og bor i England. Hun er dog nu kommen til New York i Anledning af Faderens Sygdom.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

„Jhyfus's Traner“ — heder det hos de gamle græske Ordsprog-Samlere — „siges om dem, som urentet blive straffede for sine Forbrydelser.“ Jhyfus var en anseet græsk Lyriker fra Rhegium i Nedre-Italien, han opholdt sig en Tidlang paa Samos ved Kong Polykrates's Hof; han levede i det 6te Aarhundrede før Kristus. Ifølge et gammelt Sagn, som Schiller har behandlet i sit bekjendte Digt, „Jhyfus's Traner“, blev han dræbt af Røvere i Nærheden af Korinth og skal døende have udraabt, at en just forbislyvende Flok Traner skulde være hans Vidner. Da disse Røvere siden engang befandt sig i det aabne Theater i Korinth, og en Flok Traner sloi forbi, skal en af Forbryderne have robet sig ved at udraabe: „Se, der flyve Jhyfus's Traner.“ Dette skal have vakt Mogle's Opmærksomhed og givet Anledning til at Røverne bleve forhorte, overbeviste og henrettede. — Denne over 2000 Aar gamle Historie læste vi nylig i en Avis under Navn af „Kræmmerens Vidner.“

Den Overfaldne er en Kræmmer, Stedet den jydsk Hede, Fuglene er bleve til Bildgjes og det forinthste Theater til en Kirkeplads. Vi maa da antage, at dette ogsaa virkelig er et jydsk Folkesagn, som er opbevaret fra Urfædrene. — Om Jhyfus's Traner er fortalt i Profesør Henrichsens „Dygaver til latinste Stile“ (III, 319). — Man finder ellers af og til, at mærkelige Historier, hvis Oprindelse er fjern og uvis, uden Videre fortælles som nylig passerede. Saaledes fortælles for nogle Aar siden i et norsk Blad en vakker Historie, (om vi ikke erindrer feil: „fra Vestlandet“) om et Barn, som blev bortsfort af en Orn, men dog efter en Tid blev udfriet og lagt uskadt i Moderens Arme. Det foranledigede nærmere Efterspørgsel — med det Resultat, at Historien nok var bearbejdet efter et udenlandsk Blad og skulde være passeret i Syd-Amerika.

Fire gode Grunde. Den bekjendte Dr. Guthrie i Skotland skriver: Jeg har 4 gode Grunde til at afholde mig

fra at nyde berusende Drikke: 1) mit Hoved er klarere, 2) min Helse bedre, 3) mit Sind lettere og 4) min Pungtungere. (Mgbl.)

Fiendskab mod Religionen. „Anti-Deisterne“. Fra Paris skrives til det danske „Dagens Nyheder“: En anseet thst Theolog udtalte ved den evangeliske Allianses sidst afholdte Møde sin Betyrning for, at den herskende store Rigegyldighed for Religionens Sag skulde slaa over til Fiendskab eller til Forfølgelse af Kristendommen. Høis den begavede Taler havde de franske Forhold for Die, saa ere hans Profetier tildels gaade i Opfyldelse. Begunstiget af den Uvillie, der fra Regjeringens Side er vist ligeoverfor de religiøse Spørgsmaal, har Religionshadet og Prestehadet haft god Leilighed til at brede sig. Den sidste Fremtoning, der vidner herom, er en Forening, der har sat sig til Formaal at bekjæmpe Gud og al aabenbaret Religion; det næste Skridt vil være at angribe Religionens Forskyndere og Religionens Betsjendere. Om end disse Første, det intolerante Brittanckeris Apostler, maatte snarest kunne betragtes som nogle forrykte Taaber, saa ved man fra Kommunens Dage, at endog slige halv-idiotiske Fanatikere kunne være de allerfarligste til at ophidse Masserne, naar de ere i Gjæring.

Selskabet, der kalder sig „Anti-Deisterne“, har faaet den formodne Statsbemyndigelse til at konstituere sig (!), og dets Virksomhed gaar ud paa at opmuntre Medborgere til at „bekjæmpe alle religiøse Dogmer.“ Det holdt herefter sit konstituerende Møde i en Sal i Forstaden Menilmontant, og det haaber snart at faa Antikirker oprettede i alle Kvartierer i Paris. Atheisterne negte

vel Guds Tilværelse, men de ere ikke med Nødvendighed krigførende og tillade vel i Regelen sine Medmennesker at tro, hvad de ville. Anderledes forholder det sig med Anti-Deisterne; de ere et krigførende Parti, der netop vil bekjæmpe Religionen og dens Betsjendere. Mødestedet var et Konsertlokale, Sangertribunen fungerede istedetfor Katheder, og paa det Sted, hvor man ellers anfører de optrædende Artisters Navne var der klifret en lang Seddel, paa hvilken der stod: „Gud, det er Fienden.“

Anti-Deisternes Love indeholdt ikke mindre end 31 Artikler, af hvilke flere ere ret karakteristiske. I Artikel 2 heder det: „Selskabets Formaal er at afflasfe Ordet Gud i alle Verdens Sprog. Da Gud kun er en Fiktion (i: Indbildning) har Navnet ingen Betydning. Det har derfor ingen Berettigelse til at eksistere.“ Da nu den nye Religion aldeles ikke vil vide af nogen Gud at sige, saa vil den derfor ikke erkjende andet for sandt, end hvad der er slaaet fast af Videnskaben; „thi udenfor Videnskaben er der kun Antagelser og Fantasi, selvsølgelig Feiltagelser og Løgn.“ Man skulde herefter tro, at Videnskaben aldrig havde taget fejl, og at de Resultater, den til enhver Tid var kommen til, vare evige Sandheder; men i den Henseende kunde de forskjellige Videnskabers Udviklingshistorier vise os, hvorledes det er gaaet med deres „evige“ Sandheder f. Ex. Astronomien.

I den tredie Artikel af Samsfundets Love forbydes det enhver Forfatter, Journalist eller Digter, der tilhører Selskabet, at anvende Navnene: Gud — Guddomsmagt — og Forsyn, undtagen naar det er for at bekjæmpe dem. Ideen er forresten ikke ny; den er laant fra Stykket „Rabbagas“, hvor man endog

betalte ti Sous*) hver Gang, man næv-
nede Guds Navn. Forøvrigt har dette
Selskab ikke kunnet finde paa nye For-
mer for Livet, det har indskrænket sig til
at travestere de friske Ceremonier. Det
har et Slags Daab, thi Selskabet mod-
tager hvert Barn „fra Fodselen af.“
Faderen maa da underskrive en For-
pligtelse for Børnene; for forældreløse
Børn maa der underskrives af Bestyrttere
eller Formyndere. Der er ogsaa et
Slags Eristemaal, thi det heder, at
ethvert Medlem, som ikke overholder For-
eningens Love, eller som opfører sig uvær-
digt, skal stilles for en Generalforsam-
ling af alle Medlemmer, der ene og alene
har Myndighed til at udstøde ham. Be-
gravelserne skulle naturligtvis være saa
borgerlige som vel muligt, men da det
dog er Skik og Brug, selv ved civile
Begravelser, at sige den Afdøde et Far-
vel, saa foreslaaes, at det hidtil brugte
„Adieu“ (i: Gud befalet) skal ombyttes
med et: „Til dit Minde“. Nylig holdt
Samsfundets Antiprest en Prædiken, der,
som de virkelige Presters, faldt i tre
Afsnit. Han begyndte med Stabelsen,
som han benegtede; han kom derpaa til
at tale om Forsynet i Nutiden, som han
gjorde sig lystig over, og endelig talte
han om det evige Liv i Fremtiden, som
han haanede. („Der de sagde sig at
være vise, bleve de Daarer“).

Bed det menneskelige Legeme sin-
der følgende Eiendommeligheder Sted:
Et Menneske er om Aftenen mindre end
om Morgen. Høiden fra Morgen til
Aften vexler næsten 26 Millimeter. Om
Sommeren veier et suadt Menneske hen-
imod 1½ Kilogram mindre end om Vin-
teren. Blandt alle Skabninger af samme

Størrelse har Mennesket den største
Hjerne, i Almindelighed 2 Kilogram
for hvert 50 Kilogram af Legemets
Vægt, medens en Dyr, som veier 500
Kilogram, har en Hjerne af omtrent ½
Kilograms Vægt. I det menneskelige
Legeme er der i det Hele 249 Ben, nem-
lig 60 i Hovedet, 67 i selve Kroppen,
62 i Armene og Hænderne og 60 i Be-
nene og Fødderne. Hjertet sammen-
trækker sig i en Time i Gjennemsnit
4000 Gange. Hele Legemets Blod-
masse, fra 8—13 Kilometer, gaar hver
Time 18 Gange gennem Hjertet og
gjennemløber i 1 Minut i det Mindste
40 Meter. Pulsen hos en voksen, sund
Person slaar i Minutet ikke under 80
og ikke over 90 Slag, sædvanlig 84
Slag. I en fremrykket Alder er ofte
Antallet af Pulsslagene bare 60 i Mi-
nutet.

En mislykket Tyrefægtning. Be-
boerne i Tegernsee havde forleden be-
sluttet at forlyste sig med en Dyrefægtning.
Man vilde dog ikke som i Spanien be-
nytte Tyre ved denne Leilighed, men
mente efter fattig Leilighed at kunne
hjælpe sig med Rjør. Hellig Trefonger-
dag skulde Fæsten afholdes ved Gmund i
den smukke Mangsfalldal. Et Musik-
korps spillede smukt, og en Mængde
Mennesker havde samlet sig for at over-
være Kampen mellem to Rjør. De be-
traadte Kamppladsen, men viste sig al-
deles ikke bejelede af nogen indbyrdes
Kamplyst, og tiltrods for alle de Anstren-
gelser, som de paagjældende Giere gjorde
for at bringe dem i Hornene paa hin-
anden og derved faa en Afgjørelse af et
Bæddemaal paa 200 Ml., vilde det al-
deles ikke lykkes, hvorimod de to Rjør
fortroligt nærmede sig hinanden og til-
sidst under Tilskuernes Jubel gavede sig
til at sliske hinanden. (Mgbl.)

*) En Sou (udtales Su) er omtrent 1
Cent, Hundrededelen af den gamle franske
Daler (Ecu). Red.

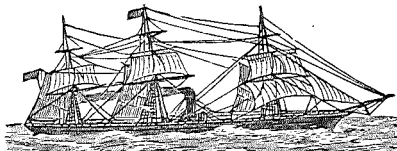
G a a d e r.

No. 256.

Jeg er en Ven i Nøden,
 Jeg frygter ei for Døden,
 Skjønt tidt jeg Døden giver
 Den, som forvidt mig driver.
 Naar e man til mig fæster,
 Da er jeg Byens Mæster,
 Er to Nar ei den samme,
 Gjør ofte Kløgt til Stamme,
 For mig sig Mængden bøier;
 Naar end man til mig søier
 En r, saa har jeg Livet
 Dig og hver Konge givet.

~~~~~

Rebus No. 3.

Frem 2 × 5d 1.

~~~~~

Oplysninger til No. 5. og 6.

No. 254. Rejer ejer jer. (Opført af Nils Erickson, Battle Lake Minn.)

Rebus No. 2.: Et na = Tina (=Tina, ildsprudende Bjerg paa Sicilien).

No. 255. Elv; vel; lev vel.

~~~~~

Rettelser til No. 6.

I Notitsen om nogle amerikanske Myntstyffers Handelsværdi (paa Side 190) staar there struck, læs: the restruck. — Saadanne fjeldne Mynter kjøbes af Messrs. Scott & Comp. No. 721 Broadway, New York City.

F n d h o l d: Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land. — Afslut for løsladte kvindelige Straffanger. — For Gud er ingen Ting umulig. — Søhelten Peder Tordenskjold. — General U. S. Grant. — Blandinger. — Ryt og Gammelt. — Gaader.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,

DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sælringe etc.

Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Køge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saafom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer reparerer. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjæder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors
Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.
PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retucheres af den udmærkede Retu-
cher, Hr. Eugene Austin. Afslæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgo-
merys Drugstore, **Decorah, Iowa.**

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Stovler og Sko etc. etc.

Syd siden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtoi,
Billed-Kammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Familien Heldringen,

en udmærket, kristelig Fortælling af Eugenia v. Misloff, 17 mindre Fortællinger, forskellige Biografier og meget andet Læsestof, (24 Hefter = 1 ældre Kargang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for \$1.50.

Adresse R. Thronsfen, Decorah, Iowa.

C. C. COOK

Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste
i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Læst ved Post Office, Decorah, Iowa.

6 tidligere Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende flere store og en Mængde mindre Fortællinger (72 Hefter, over 2,100 Omtavsider med Titelblade og Registre til hvert Bind) sendes portofrit eller pr. betalt Express til hvilkensomhelst Adresse her i Landet for \$5.00. (Enkelt Bind kunne ogsaa sendes til Norge og Danmark for \$1.00 Stykket).
Bed et Bind forstaaes 12 Hefter.

Adresse:

R. Thronsfen, Decorah, Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard

selger Lumber i Stort og Smaat, Laths, Shingles, Sash, Doors & Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Ladninger leveres til lave Priser.

Læst ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDISE,

Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars-Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Iver Larsen
 sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
 Færdiggjorte Klæder,
 Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
 I Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah - - Iowa.

Vi kan tilraade vore Læsere
 at købe sit Skotoi hos
L. M. ENGER,
 respektabel Skohandler,
 2den Dor Vest for 1st National Bank,
DECORAH, - - - - - IOWA.

O. N. Nordgaard
 anbefaler sin nu just begyndte
Handel med Groceries.
 N. Breffes forrige Store, Water Street, tæt ved Broen,
Decorah, = = = = Iowa.

Den interessante Fortælling „Pater Clements“, Gustav Vasas
 Historie og meget andet Læsestof (12 Hefter, 18de Bind af „For Hjemmet“)
 sendes portofrit for \$1.00.
 Toældgamle Sange fornøjede („Tolvtalvisen“ og „den gyldne ABC“),
 sendes portofrit for 10 Cts.
 Adresse: R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
 Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alle slags Kjøretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Verksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedere) og for en Termin i Forhold. Kost billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hrr. J. W. Soy, Thorvald Ropsland D. G. Arnesen og M. W. Ridder.

E. P. Haugen.

~~~~~
Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilstrive mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger medbedsøiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

F. N. EGGE,

Smedeverksted, Water Street, lidt Vest for Woolen Factory, Decorah, Iowa.

Hesteføning, Reparation af Blouge og alle
Slags Gaardsredskaber,

samt Alt til mit Fag henhørende Arbeide udføres billigt og forsvarligt.